

SLOVENSKI

vestnik

TEDNIK ZA SLOVENSKO KOROŠKO

IZ VSEBINE:

BOŽIČNA SKRIVNOST
SLOVANSKI KONGRES
SLOVANSKI NARODI in SZ
NAŠE ZADRUŽNISTVO
NALOGE NAŠIH ŽENA
BLEGOŠ
PREŠEREN

LETNIK I.

DUNAJ, V PETEK 20. XII. 1946

ŠTEV. 28

Mir ljudem

Zdi se nam, kakor da še slišimo iz daljave votlo bobnenje različnih razstreliv, ki so si jih bili izmislili razni osvajalci sveta, da bi odvzeli človeštvu tisto, kar mu je najdražje: to je mir. Svet praznuje danes božič, ki je za nas koroške Slovence kakor tudi za vse svobodoljubne narode praznik in simbolično izraža hrepenenje človeštva po trajnem miru, po ljubezni med narodi in iz tega izvirajočemu iskrenemu bratskemu mednarodnemu sodelovanju.

S kakšnimi občutki praznujemo mi koroški Slovenci svoj božič?

Ali je tudi za nas koroške Slovence letošnji božič takšen, kakršen je za tiste narode, ki so v borbi s fašističnim nasiljem naposled ugledali prvo zarjo svobode? Ne, letošnji božič za nas koroške Slovence ni še pravi božič. Kajti za božič bi moral vladati tisti mir, ki ga je učil veliki učitelj ljubezni, čigar spomin rojstva praznujemo. Nešteti koroški Slovenci bomo na letošnji božič z grenkobo v srcu mislili na tiste lažne preroke miru in ljubezni, ki želijo miru in ljubezni le sebi, nam koroškim Slovincem pa oboje odrekajo. Spominjali se bomo tistih, ki so šest let strašne vojne umirali po vseh bojiščih sveta zato, da bi človeštvu nikdar več ne grozilo uničenje. Spominjali se bomo naših slavnih koroških partizanov in vseh borcev za svobodo, ki so orosili tla Slovenske Koroške s svojo toplo, zvesto slovensko krvjo. Spominjali se bomo svojih slavnih mater in očetov, ki so nam ohranili in nas naučili ljubiti zvonko slovensko besedo. In naposled, ko bomo pregledali in ocenili dosedanje delo vseh borcev za svobodno Slovensko Koroško, nam bo misel obšla naše slovenske otroke na Koroškem, ki bo njih naloga po dokončni osvoboditvi tega tako hudo preizkušenega ljudstva, zgraditi na obronkih severne slovenske meje trdnjavo miru in bratstva.

Da, mi koroški Slovenci hočemo mir. Mi smo za mir in zato je božič velik praznik za vse koroške Slovence. Toda mi nočemo miru pokopališča. Mi nočemo, da bi bila na Slovenskem Koroškem slovenska samo pokopališča in grobovi, vse ostalo pa bi bila lastnina tujcev. Mi hočemo, da dobi Koroška nazaj svoj slovenski obraz, kajti duša Slovenske Koroške je in bo slovenska.

Mi koroški Slovenci hočemo mir, toda ne mir za vsako ceno. Predrago smo plačevali račune za tuje gospodarje, dovolj krvi je bilo prelite na Slovenskem Koroškem, da imamo končno vendarle že enkrat pravico do svobode in življenja.

Letošnji božič praznujemo v okoliščinah, ki žal v mnogočem spominjajo na dobo nacizma, na tiste čase, ko smo bili koroški Slovenci najbolj izpostavljeni zatiranju in vsakovrstnemu preganjanju. Dasiravno smo v pretekli vojni prijeli za puške in udarili po tistem, ki nam je skozi vso zgodovino jemal pravico do življenja in obstoja, in čeprav smo se pridružili tistim narodom, ki so s skupnimi močmi potolkli fašistične armade, se nam danes godi slabše kakor tistim, ki so se skupaj s fašisti borili za red, v katerem naj bi vladala rop, krivica in izdaja. Ker vidimo, da še nismo dosegli miru in prave svobode, vztrajaj-

Ob zaključku svojega dela je prvi povojni Slovanski kongres poslal naslednji proglas slovanskim in svobodoljubnim narodom na svetu:

Bratje in sestre Slovani, svobodoljubni narodi sveta!

Minilo je leto in pol od časa, ko je Sovjetska armada skupno z armadami slovanskih in vseh svobodoljubnih narodov sveta razbila hitlerjevsko Nemčijo. S pomočjo velikega ruskega naroda so slovanski narodi izvojevali popolno zmago nad svojim stoletnim sovražnikom.

V borbi proti nemškim zavojevalcem in njihovim pomagačem so slovanski narodi znova dokazali svetu svojo veliko moč in nerazrušljivo borbena enotnost. Rešili so svobodoljubne narode sveta pred iztrebljenjem in zaslužnjem. V borbi na smrt z zvitim in močnim sovražnikom so slovanski narodi pokazali primere vzdržljivosti, poguma in neomajne vere v svojo pravično stvar.

Minili so dnevi težkih preizkušenj slovanskih in vseh svobodoljubnih narodov. Navdahnjeni z naprednimi idejami, zvesti svojim slavnim tradicijam so postali slovanski narodi močna opora miru in napredka, zanesljivo oporišče borb proti nečloveški ideologiji fašizma.

Zvestoba načelom resnične demokracije, goreča ljubezen do domovine, medsebojno razumevanje in vzajemno spoštovanje — vse te poteze, lastne slovanskim narodom, so dobile sedaj nov, doslej nesluteni prostor za svoj razvoj in procvit.

V življenju slovanskih narodov so se izvršile globoke spremembe. V povojni svet so narodi slovanskih držav stopili kot svobodni, popolni gospodarji svoje usode. Sedaj so Slovani krepko stopili na pot mirnega procvita, na pot razvoja demokracije in napredka in nobena stvar več jih ne bo ustavila na tej slavni poti.

Ta pot vodi proti vrhovom svetovne kulture, ki je bila v znatnem obsegu ustvarjena z rokami Slovanov.

Slovanski narodi srednje in jugovzhodne Evrope so dosegli samo v letu in pol v svoji povojni izgradnji velilkanske uspehe.

V sodelovanju s Sovjetsko zvezo — državo dosledne demokracije — so narodi Jugoslavije in Poljske, Češko-

mo v svoji borbi! Z nezmanjšanim poletom in požrtvovalno utirajmo resnici pot med vse ljudi protifašiste, četudi niso našega rodu. V teh ljudeh bomo našli oporo za svoje delo. Združeni s temi ljudmi bomo lahko zgradili tisti most, ki vodi do resnične svobode v osvobojeni Slovenski Koroški.

Te dni bo naš hvaležni spomin s toplo ljubeznijo objel slavne koroške partizane in vse borce za svobodo, ki so pripomogli k temu, da lahko v miru slavimo praznik ljubezni. Vsak od nas koroških Slovincem pa naj se letošnji božič vpraša tudi, koliko je že storil za svobodo Slovenske Koroške. Marsikdo je med nami, ki še ni stopil

slovaške in Bolgarije ustanovili svoje ljudske demokratične republike.

V vseh slovanskih državah so izpuščene korenine reakcije: Uničena je grofovsko zemljska posest in gospodarstvo velikih kapitalističnih monopolov. Za vedno so pretrgane vezi odvisnosti od tujega kapitala, glavna narodno gospodarska bogastva so izročena državnim rokam. V vseh slovanskih državah pripada oblast samo ljudstvu.

Ze sedaj so mlade slovanske republike po svojem političnem sistemu in uspehih napredne občeloške kulture daleč naprej. To ustvarja s svoje strani široke možnosti za njihov nadaljnji razvoj in procvit.

Te možnosti so predvsem v samem bistvu ljudskih demokracij v tistih velikanskih silah, ki jih skrivata v sebi enotnost in bratstvo slovanskih narodov.

Združeni v velikem idealu uničenja fašizma v vojnih letih, so slovanski narodi sedaj zedinjeni z idejo borbe za mir in varnost, z idejo borbe proti ostankom fašizma. Bratstvo slovanskih narodov, njihovo medsebojno spoštovanje in sodelovanje so zanesljivo jamstvo miru in varnosti po vsem svetu.

Zato izjavlja Slovanski kongres v imenu svobodoljubnih slovanskih narodov:

Vsak, kdor želi mir, kdor želi procvit narodov, je dolžan vsestransko podpirati bratstvo slovanskih narodov.

Ogromne so izgube, ki so jih slovanski narodi pretrpeli zaradi fašističnih zavojevalcev, velike so žrtve, ki so jih dali za uničenje fašizma.

Mnogo bo treba, da bomo zacelili hude rane, ki še krvave.

Kdo more pri takih pogojih želeti novo vojno? Komu je potrebna nova vojna?

Nova vojna je potrebna samo imperialističnim zavojevalcem. Potrebna je samo tistim, ki bi se radi kakor nekoč igrali z usodo slovanskih narodov, tistim, ki so zainteresirani na tem, da bi Balkan znova postal »sod smodnika« v Evropi.

Dolžnost vseh poštenih ljudi je, da razkrinkujejo spletke hujskačev na novo vojno, da razkrinkujejo njihove lopovske mahinacije, da onemogočajo

v prve vrste borcev, čeprav ga vabi njegova lastna domovina in čeprav ve, da so največji junaki zgodovine tisti, ki so z dejanjem in nesebično do zadnjih posledic znali ljubiti svojo domovino. Kdor od nas hoče, da bodo prihodnji božiči lepši in srečnejši, naj ne pozabi, da so takšni božiči mogoči le v svobodni deželi, na svoji zemlji, kjer bo koroški Slovenec sam svoj gospodar.

Ko bo Slovenski Koroški zasijala svoboda, tedaj bomo resnično lahko za božič rekli: Mir ljudem. Mir vsem ljudem, ki so dobre volje. Mir vsem, ki si želijo in se borijo za svobodo in za resnico, za pravico in napredek človeštva.

hujskače na vojno, ki se znova pojavljajo:

Borba za mir, vsakodnevna, vztrajna borba — to je tisto, k čemur poziva Slovanski kongres vse Slované in vse svobodoljubne narode sveta.

Bratje in sestre Slovani, svobodoljubni narodi sveta! Vzemite stvar miru v svoje roke!

Danes stoji pred vsem človeštvom naloga izkoreninjenja ostankov fašizma in ustvaritve krepkega miru po vsem svetu. Eno ni možno brez drugega. Močan mir ni mogoč, dokler bodo kjer koli ostanki fašizma. Zaradi tega ne more noben pravi demokrat stati ob strani te borbe. Dolžan je, podpirati mora pripravljenost slovanskih narodov, s kakršno se bore proti ostankom fašizma in fašistične ideologije in mora prav tako izpolnjevati to sveto dolžnost v svoji lastni državi.

Podpirali se bomo medsebojno na političnem, ekonomskem in kulturnem polju in skrbeli bomo za to, da ne propade noben, niti najmanjši slovanski narod, da si tudi najmanjši član ohrani svoj narodni obstanek, svojo narodno kulturo in da si zagotovi svoj narodni razvoj.

Slovanskim narodom je tuja vsaka misel o ogražanju pravic drugih narodov. Slovanski narodi znajo ceniti svobodo in neodvisnost svojih držav, toda oni prav tako cenijo svobodo in neodvisnost drugih narodov.

Svobodoljubni narodi sveta! Borite se proti poskusom nacionalnega zaslužnjaka narodov po imperialističnih zavojevalcih! Dvignite se v obrambo načel antifašistične koalicije, poudarjenih na konferenci voditeljev treh velikih držav v Jalti in Potsdamu.

Dragi bratje in sestre Slovani! Ne prenehoma stojte ob strani miru in varnosti vseh narodov! Borite se za mir, za utrditev bratstva z vsemi demokratičnimi svobodoljubnimi narodi sveta! Krepite veliko prijateljstvo slovanskih narodov, temelj miru in varnosti! Neprizanesljivo razkrinkujte hujskače na novo vojno! Še pogumneje se borite za popolno izkoreninjenje ostankov fašizma, za likvidacijo podružnic reakcionarnih klik!

Utrjujte svoje pridobitve! Še pogumneje korakajte po poti demokratizacije svojih držav, po poti nadaljnega utrjevanja in razvoja svojega ekonomskega in kulturnega življenja.

Krepite vezi večnega prijateljstva s svojo osvoboditeljico in zaščitnico slovanskih narodov — veliko Sovjetsko zvezo!

Naj živita nerazrušljiva enotnost in bratstvo vseh slovanskih narodov!

Naj žive nove demokratične slovanske države: Federativna ljudska republika Jugoslavija, nova demokratična Poljska, demokratična Češkoslovaška, Ljudska republika Bolgarija, ki kažejo zgled demokratičnega preporoda vsem narodom sveta!

Naj živi velika Sovjetska zveza — steber miru in varnosti slovanskih in vseh svobodoljubnih narodov!

Naj živi najboljši prijatelj slovanskih narodov — generalisim Sovjetske zveze Josip Visarionovič Stalin!

Nov upor laburističnih poslancev

Laburistični poslanci, ki niso zadovoljni s smerjo britanske zunanje politike, pripravljajo nov upor.

Nezadovoljstvo proti Bevinovi zunanji politiki je zavzelo sedaj širši obseg. Predlagatelji znanega predloga v spodnjem domu so pridobili za svojo stvar tudi zunanje politični odbor parlamentarne skupine laburistične stranke, ki šteje okoli 40 poslancev.

Člani tega odbora so zahtevali v spodnjem domu od vlade pojasnila glede anglo-ameriških vojaških razgovorov. Sedaj se nameravajo obrniti osebno na predsednika vlade Attleja. Zunanjepolitični odbor je prav ta-

ko načel vprašanje britanskih predstavnikov v inozemstvu. Ze zdavnaj izražajo člani laburistične stranke — ne samo oni, ki spadajo k skupini »upornikov«, — nezadovoljstvo, ker so britanski predstavniki v inozemstvu pripadniki »stare šole«, ki je protisovjetsko razpoložena.

Istočasno zahtevajo popolno reformo zunanjega ministrstva, in sicer na ta način, da bi bilo v njem manj poklicnih diplomatov in da bi se bolj občutil neposredni vpliv laburistične stranke. Razen tega predlagajo ustanovitev komiteja laburistične stranke, ki bi pojasnil ministrstvu za zunanje zadeve stališče stranke.

POZDRAV KANADSKIH SLOVANOM KOROŠKIM SLOVENCEM

Na velikem mitingu v čast delegatom Slovanskega kongresa v Ljubljani je spregovoril tudi član delegacije kanadskih Slovanov Jurij Matešič.

Dejal je: Dragi bratje in sestre, tovariši in tovarišice!

Dovolite mi, da vas pozdravim v imenu kanadske in ameriške delegacije. Istočasno izročam pozdrave našim bratom in sestram v Slovenskem Primorju in našim bratom in sestram na Koroškem, to je onim bratom in sestram, ki še danes niso svobodni. Dragi bratje in sestre! Naša delegacija prihaja iz države, kjer imamo vojne podpihvalce proti slovanskim narodom. Toda bodite prepričani, da bodo kanadski in ameriški Slovani, če bi bilo to potrebno, dali tudi svoja življenja za obrambo vseh slovanskih narodov, za obrambo miru in demokracije. Danes smo obiskali grobove talcev v Begunjah in verjemite mi, da smo položili tam prisego, da bomo ostali vedno združeni na strani pravičnih, ki gredo danes svojo pot nezadržno naprej. Še enkrat vas prisrčno pozdravljam in vam kličem: Naprej pod praporom slovanskega edinstva!

Naj živi veliki voditelj slovanskih narodov generalisim Stalin!

Naj živi naš veliki maršal Tito!

WALLACE SE BORI ZA PRAVO DEMOKRACIJO

List »New Republic« prinaša uvodnik, ki ga je podpisal Wallace, bivši ameriški trgovinski minister. V njem pravi avtor, da je prevzel uredništvo lista, da bi pomagal pri organiziranju naprednih Amerikancev. Glede zunanje politike pripominja, da je pristaš ameriške tradicije, ni pa pristaš lažnih tradicij dolarske diplomacije ali visokih cen, ki so jih nastavili monopolistični kapitalisti zaradi pomanjkanja blaga. Je za resnično, univerzalno ameriško tradicijo, ki ni bila nikoli popolnoma uresničena, za življenje, za svobodo in za borbo za srečo.

Wallace opozarja na to, da se imajo vse države za demokratične, višja oblika demokracije pa je uresničena v Sovjetski zvezi. V Sovjetski zvezi ni nobenih razlik. V Sovjetski zvezi ni nikakih vsemogočnih zasebnih monopolov, ki bi nadzorovali tisk, radio in film.

Na koncu piše: »Moj sovražnik je slepa reakcija, kateri je dobiček važnejši od proizvodnje, depresija važnejša kot odločna vlada in vojska važnejša kakor pa dviganje življenjske ravni. Moji prijatelji so vsi, ki verujejo v pravo demokracijo.«

ZDRUŽENI NARODI ZA UKINITEV DIPLOMATSIKH ODNOSA-JEV S FRANKOM

Generalna skupščina Združenih narodov se je s 34 proti 6 glasovom pri 13 glasovih, ki niso glasovali, odločilo, da bo pozvala vse članice Združenih narodov, naj takoj odpokličejo svoja diplomatska zastopstva v Frankovi Španiji.

Resolucija, ki žigosa Frankovo vladavino kot fašistično, priporoča nadalje varnostnemu svetu, naj podvzame primerne ukrepe, da »privede v

doglednem času v Španiji na krmilo takšno vlado, ki odgovarja resnični volji ljudstva in ki bo takoj pristopila k izvedbi svobodnih volitev, katere naj bi dale Španiji končno veljavno in resnično ljudsko vlado.«

AMERIŠKA POMOČ CALDARISO-VI VLADI

Ameriško ministrstvo za zunanje zadeve je sporočilo, da bo odpotovala v pričetku januarja v Grčijo ameriška gospodarska misija z bivšim ravnateljem urada za nadzorstvo cen Paulom Porterjem na čelu. Misija ima nalogo, da prouči gospodarske razmere v Grčiji in ugotovi obseg tuje pomoči, ki bo odposlana Caldarisovi monarhofašistični vladi. Misija je tudi dobila navodila, da svoje delo konča do konca aprila zaradi »neodložljivosti položaja«.

HITLERJEVI POMAGACI V GRŠKI VOJSKI

»Ameriška zveza za borbo za demokratično Grčijo« objavlja, da je bila poslana vsem delegacijam na Generalni skupščini organizacije Združenih narodov spomenica, v kateri je rečeno, da je 1.262 oficirjev, ki so med okupacijo poveljevali nemškemu »varnostnim bataljonom« v Grčiji, sedaj v grški armadi, dočim je bilo septembra in oktobra odpuščenih 139 višjih oficirjev grške partizanske armade ELAS, ki so se borili proti Nemcem. Spomenica je sestavljena na podlagi dejstev, ki jih je zbral prosv. urad.

Drobne novice

Novo cesto Ljubljana—Ježica so slovesno odprli to nedeljo v Ljubljani. Pri otvoritvi so bili navzoči poleg zastopnikov ljudske oblasti in množičnih organizacij tudi delavci in člani mladinskih delovnih brigad, ki so največ doprinesli k zgraditvi te moderne ceste.

Okrožja v Sloveniji se ukinjajo. Po novi ustavi ljudske republike Slovenije tu ne bo več okrožij, ki zato polagoma prenašajo svoje delo na okrajne ljudske odbore.

Obisk jugoslovanskih rudarjev iz Holandije. V Ljubljano je prispela delegacija jugoslovanskih izseljencev iz Holandije s predsednikom društva »Svobodna Jugoslavija« na čelu. Člani delegacije so bili prijetno presenečeni, ko so videli, kako se v Jugoslaviji hitro urejajo razmere kakor nikjer drugje v Evropi. Delegacijo je sprejel slovenski minister za delo Tomo Brejce in minister za notranje zadeve Boris Kraigher. Delegacija je razpravljala o ureditvi socialne zaščite naših ljudi v Holandiji. Kakor znano, živi v pokrajini Limburg v Holandiji okoli 270 jugoslovanskih družin s približno 1.000 člani. Večinoma so Slovenci, ki delajo v premogovnikih.

Zakon o nacionalizaciji je sprejela Ljudska skupščina FLRJ. Nacionalizirana so podjetja, ki so splošno državna in republikanskega pomena. Lastnikom podjetij, ki so nacionalizirana, bo dala država v smislu zakona posebno odškodnino. Ljudstvo je po vsej Jugoslaviji z velikim navdušenjem sprejelo novi zakon.

Stalin častni meščan Prage. Na iz-

redni seji mestnega odbora Prage je bil ob tretji obletnici podpisa in odobritve pogodbe o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju med ČSR in Sovjetsko zvezo izvoljen maršal Stalin za častnega meščana češkoslovaške prestolnice.

Vlada LR Slovenije je sprejela na svoji seji 30. novembra osnutek ustave ljudske republike Slovenije ter ga predložila predsedstvu ustavodajne skupščine Slovenije. Osnutek ustave bo predložen javnosti v razpravljanje.

Vlada LR Albanije in vlada FLRJ Jugoslavije sta sklenili v želji, da bi dosegli čim večjo medsebojno pomoč in tesno sodelovanje na vseh področjih, zlasti pa v gospodarstvu, pogodbo o odpravi carinskih mej in o koordinaciji gospodarskih načrtov. Z jugoslovanske strani je sporazum podpisal predsednik gospodarskega sveta in minister za industrijo B. Kidrič.

Obnova stanovanj v Beogradu. Beograjski delavci gradbene stroke so te dni svečano zaključili novembrsko tekmovanje. V času tekmovanja so v Beogradu obnovili 632 zgradb, ki imajo skupaj 1.598 stanovanj, razen tega so popravili 36 ulic in odstranili ruševine na na 450 stavbiščih.

Večerna delavska gimnazija je ustanovljena v Mariboru, da bi tudi delovni ljudje lahko dosegli srednješolsko izobrazbo. Gimnazijo bodo vodili člani mariborskih podružnic prosvetnih delavcev ter je namenjena članom delavskih sindikatov ter Ljudski mladini Slovenije. Namen večerne delavske

gimnazije je pomoč delovnemu ljudstvu v smislu demokratičnih načel nove Jugoslavije.

Ministrstvo za pošto, telegraf in telefon FLRJ je izdalo o priliki Vseslovenskega kongresa v Beogradu posebno serijo znamk v vrednosti pol dinarja, 1 din, 1.50 din, 2.50 din in 5 dinarjev. Znamke kažejo značilne spomenike iz šestih slovanskih dežel.

O priliki obletnice ustanovitve nove Jugoslavije je prejel Centralni svet Ljudske mladine Jugoslavije številne pozdravne brzojavke mladinskih in študentskih organizacij vsega sveta. Brzojavke so med drugim prišle iz Francije, Norveške, Irana, Avstrije, Češkoslovaške, Egipta, Poljske, Portugalske, Albanije, Anglije, Luksemburga, Indije, Antilov, Latinske Amerike, Sovjetske zveze, Madžarske, Kanade, Španije, Severne Amerike in od Svetovne zveze dem. mladine.

Madžarska ljudska univerza v Somboru v Vojvodini je odprta. Služila bo kulturnemu razvoju madžarske narodne manjšine tega področja. Približno 40 kulturnih delavcev bo tvorilo učiteljski odbor te ljudske univerze.

V Zagrebu bo spomladi 1947 mednarodni velesejem. Poleg domačih razstavljalcev so povabljeni tudi razstavljalci ter obiskovalci iz inozemstva. Zagrebški pomladni velesejem bo lepa manifestacija dela za gospodarsko obnovo Jugoslavije ter bo služil upostavitvi jugoslovanskih mednarodnih trgovskih zvez. Velesejem se bo pričel 26. aprila 1947.

Koroško vprašanje

Zahteva Jugoslavije po Slovenski Koroški je močno razburila duhove in čez noč porinila v ospredje za vse večne čase »rešeno« koroško vprašanje. Čudno, zakaj nemir in razburjenje, če je vprašanje itak že »odločeno in rešeno«, če so južne meje avstrijske države »res judicatae«. Ali pa morda koroško vprašanje vendar še ni tako stodostotno »rešeno« in imajo gospodje, ki se danes tako zaletavajo, strah in morda tudi slabo vest? Da o gospodu Schumyju in njegovi delegaciji niti ne govorimo! Strupena nestrpnost tega gospoda proti nam, Slovencem, je znana in bi bilo odveč, da navajamo primere.

Enako nas tudi ni presenetila poslanica koroške deželne vlade dunajski vladi. Saj je Dunaj še vedno poslal v prvo linijo koroško deželno vlado, da je tem laže vodil stvar v ozadju in se mogel izgovarjati na koroško »ljudsko mnenje«. Čudili bi se, če bi bilo danes drugače. Zanimajo nas pa »izvedence«, ki jih hoče koroška deželna vlada poslati na Dunaj. Schumy je že na Dunaju, gospod Scheichlbauer celo v tiskovnem uradu v notranjem ministrstvu in tudi »nedolžni« nacist Miltshinsky se baje sprehaja še po širokem dunajskem Ringu. Poznano nam je, da svetujejo in utemeljujejo mirno »asimilacijo«, ki naj bi koroške Slovence preosnovala preko »vindišarskega« naroda v pristne Nemce, duhovni voditelji in propagatorji nemškega imperializma na Koroškem, tudi danes velikonemci dr. Martin Wutte, dr. Graber, dr. Paschinger in drugi, čeprav uradno nastopajo in pišejo manj obremenjeni. Sedaj pričakujemo samo še, da bodo poslali v najkrajšem času vojnega zločinca Maier-Kaibitscha na Dunaj na oddih, kakor so poslali na oddih njegovega namestnika in najozjega sodelavcev vojnega zločinca Fritza v njegovo vilo ob Baškem jezeru. Tu je torej vzrok, da še vedno zaman čakamo na sojenje vojnih zločincev, predvsem Maier-Kaibitscha in njegovih zločinskih pomočnikov, ki so zakrivali toliko gorja našemu narodu. Rabijo jih kot izvedence za Koroško vprašanje, poleg tega pa bi pri procesu verjetno razsvetlili stvari, ki obremenjujejo tudi staro republiko Avstrijo. Kajti po njenih narečilih in z njeno vednostjo so kopali grob koroškim Slovencem.

Tudi gospod državni predsednik nam ni povedal ničesar novega, ko je v svojem radijskem nagovoru ponavljal poznane fraze o »popolnoma samostojnem narodnem izživljanju« koroških Slovencev v prvi republiki in o »teritorialno raztresenih južnih Slovanih«. Besedam gospoda predsednika o »medsebojnem tekmovanju zvezne in deželne vlade v popravni krivic koroškim Slovencem« do danes še ni sledilo vidnih dejanj. Zato bi mu vsekakor svetovali, da se poglobi tudi malo v zgodovino koroških Slovencev zadnjih let. O tej namreč namenoma ni govoril. Prav tu pa se je pokazalo:

1. Da so šli koroški Slovenci v borbo proti velikonemškemu nasilju in tako nikdar niso priznali, da so južne meje »res judicatae«;

2. da živijo koroški Slovenci na zgodovinski slovenski zemlji — nasilno posejani z nemškimi otoki. Do kamor namreč sega oborožena partizanska borba proti nacizmu, — šele pred nedavnim so se tudi veliki zavezniki poklonili našim 85 žrtvam na Švinji planini! — do tja so prav do danes koroški Slovenci živeli tesno združeni z ostalim slovenskim narodom;

3. da »hitlerija« svojih grozodejstev ni izvajala samo »da unten jenseits der Grenzen«, ampak tudi v Slovenski Koroški, kjer so romali najbolj zavedni in odločni borci za osvoboditev slovenskega naroda v preganstvo, taborišča, zapore in na vešala. In kar je posebno važno, da ta »hitlerija« ni prišla iz Nemčije, ampak jo predstavljajo vsi tisti Avstrijci, ki so od leta 1920 naprej pod vodstvom vojnega zločinca Maier-Kaibitscha in njegovih zločinskih pomočnikov teptali naš mali narod.

Na koncu pa pribijemo še to, da je izjava, da nam »je dala prva republika Avstrija svoje lastne šole«, čisto navadna potvorba in da tudi nova Avstrija do danes koroškim Slovencem še ni dala najosnovnejših pravic, ki gredo vsakemu narodu. Besede in obljube same niso dovolj, treba je dejanj! Teh pa do danes še ni, kvečjemu če naštejemo: pretepe, hišne preiskave, zapore, preprečitve in motenja slovenskih prireditelj, prepovedi slovenskih organizacij itd.

Tako gledamo koroško vprašanje koroški Slovenci in tako ga mora gledati vsak pravičen in dosleden demokrat.

Slovani ne bodo nikoli več služili tujim koristim

(Poročilo s Slovanskega kongresa v Beogradu)

Pozdravne besede maršala Tita
Morda bo kdo vprašal: »Zakaj so se Slovani sestali na tem kongresu?« To vprašanje bodo postavili. Mi pa lahko odgovorimo: Tu smo se sestali zato, da bi se trdno odločili, da Slovani ne bodo služili nikoli več kakršnim koli tujim interesom, ampak samo svojim. Sestali smo se tu zato, da bi trdno sklenili, da se ne sme nikoli več ponoviti ona strašna tragedija, ki je zadela predvsem Slovence v zadnjem težkem boju, v tem zadnjem velikem navalu Germanov, nemških in drugih fašističnih tolpe. Slovani imajo veliko poslanstvo, ki pa nima tega namena, da bi ustvarjalo nekakšen vseslovanski blok. Zgodovina Slovanov je ena sama veriga stoletnih težkih bojov za njihov obstanek in golo življenje. Ta zgodovina je polna trpljenja in težkih preizkušenj. Stoletja so se pojavljali razni sovražniki Slovanov, ki so ščuvali k medsebojnim spopadom, ker so lahko samo na ta način zaslužili nekatere male slovanske narode ter jih izkoriščali.

Nam Slovanom ne more nihče očitati, da smo se združili zato, da bi ogražali neodvisnost ali svobodo kogar koli. Prav mi Slovani znamo najbolje ceniti, kaj pomeni svoboda in neodvisnost, ker smo stoletja toliko trpeli pod zatiranjem drugih narodov.

Za maršalom Titom je spregovoril v imenu Sovjetske armade maršal Tolbuhin. Za njim so spregovorili poljski, češkoslovaški in bolgarski delegati ter zastopniki Slovanov iz ZDA in Kanade.

Na jutranji seji Slovanskega kongresa dne 9. decembra je govoril jugoslovanski delegat minister Milovan Djilas o boju slovanskih narodov za mir in demokracijo. Omenil je poskus reakcionarjev, ki hočejo prikazati tesno sodelovanje Slovanov kot nevarnost za druge narode. Spregovoril je tudi o tako imenovani »železni zavesi«, ki je baje spuščena nad slovanskimi deželami.

»Te zaveso niso postavili Slovani in še tudi ne bodo postavili, ker bi to ne ustrezalo njihovim osnovnim koristim. Slovani vedo, da se tudi na zapadu borijo za demokracijo in mir, da so tudi na zapadu resna demokratična gibanja in iskreni demokrati. Iz kakšnega razloga naj bi oni hoteli biti ločeni od teh demokratov, od narodov, ki se prav tako kakor oni bore proti vojnim hujskačem, za demokracijo in za prijateljstvo med narodi? Železne zaveso prav gotovo niso postavili slovanski narodi, pač pa bi jo rad postavil Churchill in vojni hujskači njegovega kova. Oni bi radi ločili zapad od vzhoda, naščuvali zapad proti vzhodu, da bi rešili na zapadu svoje omajane imperialistične položaje in dobili na vzhodu tiste položaje, ki so jih sedaj izgubili.«

Nazadnje je Djilas omenil pomembno vlogo Sovjetske zveze v borbi proti fašizmu in v borbi slovanskih narodov za mir in demokracijo.

»Sovjetska zveza je danes tarča za napade vseh reakcionarjev in vseh vojnih hujskačev, je pa tudi središče, okrog katerega se zbirajo vse demokratične sile sveta in v katerega so uprte oči vseh potlačenih in trpečih.«

PRIDOBITVE SLOVANSKIH NARODOV — SKUPNA LAST VSEGA ČLOVEŠTVA

Naslednji dan je govoril član akademije znanosti ZSSR Grekov, ki je govoril o razvoju slovanskih narodov in o pridobitvah ruske kulture, pri kateri je zlasti naglasil njen napredni, demokratični značaj.

V imenu katoliške duhovščine Jugoslavije je pozdravil kongres msgr. Svetozar Rittig. Dejal je:

»Slovanska kultura, to se pravi slovanska zgodovina ima svoje korenine v naših jugoslovanskih deželah. To je ono, kar daje temu malemu slovanskemu ljudstvu, vsem našim jugoslovanskim narodom, vrednost v očeh

drugih slovanskih narodov, kakor so veliki ruski narod, poljski narod in češki narod. Mi nismo več malo jugoslovansko ljudstvo, mi nismo več mali narod, ker smo član ogromnih, velikih prostorov naše celotne slovanske družine. Ta prostor pa zavzema polovico Evrope, tretjino Azije in četrtino vse zemeljske krogle.

Zbrani tukaj, na tem svečanem zborovanju, izpovedujemo, da se temu bratstvu ne bomo nikoli odrekli. Zlasti mi južni Slovani se ne bomo nikoli izločili iz družine slovanskih narodov, ker smo izkusili okrutnost nekaterih naših sosedov in njihovo geslo »razdeli in vladaj«. Mi se ne bomo izločili, ker živi v nas živa vera, da je slovanska demokracija, ki spaja slovanske narode v eno družino, nauk, ki pravi: Ne delaj drugemu tega, kar ne želiš, da tebi store.

Bratje in tovariši! Kakšno bogastvo čustev občutimo, kako vse valovi v nas, kakšna mogočna, veličastna čustva občuti naša duša! Kako velike besede je izrekel naš maršal Tito, besede plemenitosti in sprave: Mi prinašamo spravo, mi zahtevamo pravico, zahtevamo jo zase in za vse narode! Hočemo spravo med belo in rumeno raso! Hočemo spravo med belo in črno raso. To še posebej govorim na naslov Anglosasov. Hočemo spravo in največje pomirjenje med vzhodom in zapadom, s katerim smo bili do vče-

raj zavezniki in kateremu ne želimo biti nikdar nasprotniki, niti ne v našo, niti v njihovo nesrečo, predvsem pa ne v nesrečo vsega človeštva.

Zavedamo se velikega trenutka in velikega klica, da bo oni narod ostal v zgodovini človeštva največji in najslavnejši, ki prinaša človeštvu trden

MINILI SO ČASI, KO SMO PROSJAČILI, GOSPOD ČEFARIN!

Sledeče pismo nam je poslal petdesetletni župnik, ki je moral dalj časa preživeti v KZ-tu in sedaj kot zaveden koroški Slovenec odgovarja na Čefarinov uvodnik o lužiških Srbih, ki je izšel v koroškem socialističnem glasilu »Die Neue Zeit«.

»In ta g. Čefarin, ki zdaj sedi v vladi, se pri vsej svoji veliki skrbi za deželo ukvarja sedaj z lužiškimi Srbi. Imenuje jih 'Wende', podobno kot nas koroške Slovence imenuje 'Windisch'. Čemu neki jih tako imenujete, g. Č., čemu neki pišete o njih? Čemu govorite o asimilaciji lužiških Srbov, kakor nekaj samoumevnega ter se zgražate nad nacističnim ravnanjem? Dočim sami nadaljujete z njihovimi nacističnimi metodami: vršite nasilno ponemčevanje, to je asimilacijo. Radi bi nam stajali za zgled lužiške Srbe. Radi bi pridigovali nam, koroškim Slovincem: roke na klop in pridni bodite, ubogajte kakor ti, pa vas bomo imeli radi — 'zum Fressen gern'. To se pravi, da bi radi delali z nami kot lisica s kurami. Kakor v tisti basni: Lisica

in stalen mir. In jaz upam, da bo to slovansko ljudstvo, da bo to družina slovanskih narodov.«

V imenu ruske pravoslavne cerkve je pozdravil kongres metropolit Nikolaj, ki je prinesel kongresu pozdrave presvetlega patriarha moskovskega in vse Rusije Alekseja. Zelel je uspeha kongresu ter je blagoslovil delo, ki ima namen utrjevati enotnost vseh

Slovanov, njihovo bratstvo in prijateljstvo.

Naslednji dan so govorili Poljak Mihajłowicz, Čeh Nejedly in Bolgar Pavlov o doprinosu slovanskih narodov k zgodovini svetovne kulture. V razpravi, ki je sledila predavanjem, je govoril kot prvi profesor Voznesenski (ZSSR). Orisal je kulturno izgradnjo v Sovjetski zvezi in delo sovjetskih znanstvenikov. Dejal je: »Prvičkrat v zgodovini sta se združila delo in znanost.« Zastopnika Sovjetske zveze Aleksandrovska je govorila v imenu slovanskih žena, nato pa so se zvrstili še drugi govorniki. Z navdušenim vzklikanjem je kongres poslal pozdravne brzojavke generilizmu Stalinu, Bierutu, Benešu in Dimitrovu.

Nato je govoril generallajtnant Gundorov. Na večerni seji so bile volitve Vseslovanskega komiteta. Na predlog generallajtnanta Gundorova je bil Beograd izbran za sedež Slovanskega komiteta. Za predsednika komiteta je bil izvoljen Maslarič, za podpredsednike pa Voznesenski, Mihajłowicz, Nejedly in Blagojeva.

Delegati slovanskih narodov, ki so se udeležili Slovanskega kongresa v Beogradu, so nato obiskali tudi Slovenijo. Pot delegatov so spremljale velike manifestacije množice za enotnost slovanskih narodov. Posebno veličastni sprejemi so bili v Ljubljani, na Bledu in v Zagrebu.

pleše pod drevesom in priliznjeno govori kuram na drevesu: 'Plešem samo v vašo zabavo'. Če pa naivna kura prifrfoča z drevesa, jo ljubeznivo objame okoli vratu... Poznamo to zvito lisico; če ne more z nasiljem, poskuša z zvijačo!

G. Č., na tak način pri nas ne boste ničesar dosegli! Danes ne več. Naciji so poizkušali oboje, a vendar so 'doživeli', da je stara slovanska korenina zalučala takim zajedavcem v obraz: 'Imamo trde kosti, ne boste jih mogli streti niti zgledati!' Kadar boste postali demokrati, pravi demokrati in to v odnosu z nami tudi dokazali, takrat bomo poslušali vaše besede. Sedaj pa govorite na eni strani o južni Tirolski in skušate razumeti njih nove težnje, na drugi strani pa ne marate razumeti nas, svojih sodeželanov. Sklicujete se na glasovanje leta 1920. Ali se ne spominjate, kaj ste počeli s koroškimi Slovenci takrat in potem vsa leta? In kako smo trpeli pod nacisti. Zato se nimate pravice zgražati nad nacijo, ker niste prav nič boljši.

Še vedno pošiljate nad nas iste naciste, da nas neovirano zatirajo; vi si pa manete roke. Dajte nam naše šole, naše uradnike in naše politike! Vrnite nam naše imetje, popravite škodo, pa ne samo na papirju! Dokažite, da nas smatrate za enakopravne, ne pa da postopate z nami kakor s svojimi sužnji. Sami od sebe dokažite, da ravnate z nami kot z enakopravnim ljudstvom. Minuli so časi, ko smo prosjačili, ko smo gnili po ječah, v izgnanstvu in po taboriščih. Mar smo si po vsem trpljenju to zaslužili? Kri nedolžnih otrok in starcev, mater in umorjenih mož kliče po maščevanju. S kakšno pravico si lastite predprave v naši deželi? In če si jih kljub temu jemljete, ste prikražali zanje nas. Po našem je to tatvina in rop.

Tretjina nas je na Koroškem, kakor vi pravite. A kje je tretjina našega zastopstva v deželnem parlamentu, po uradih, šolah in drugod. Vedno se še smatrate za gosposki narod. In mi naj bi bila teleta, ki bi naj volila svoje — mesarje. Dokažite poprej, da ste boljši od nacistov. Do sedaj pa tega še nismo mogli opaziti? V čem nam je boljše? Morda v tem, da ščuvate tujce na nas, ker nas še premalo stiskate sami.

In sedaj, gospod Čefarin, si nam upate postavljati za zgled lužiške Srbe. Nismo tako kratkovidni, kot nas sodite. Iz vašega članka lahko razvidimo, da nam hočete v bodoče še naprej streči s psovskimi o asimilaciji. Krivico hočete obleči v lep plašč. To je demagogija po Hitlerjevem vzorcu, ki je vam menda dobro poznana, gosp. Čefarin! Zato še enkrat pravim: Dajte nam naše pravice, slovenske učitelje, uradnike, neovirano uporabo slovenščine po vsej deželi, priznajte nam naše organizacije in ne bo vam treba več pisati o lužiških Srbih. To ni grožnja, to ni prošnja, marveč dobro mnenje, bolje rečeno: nasvet ob 11. uri. Gospod Čefarin, kot Nemec najbrž dobro poznate pregovor: 'Komur ni za svet, temu ni pomoči.'«

Tako pismo! K uvodniku g. Čefarina v »Die Neue Zeit« z dne 27. novembra 1946 pa pripominjamo še tole:

Nasproti trditvam g. Čefarina, po katerih bi »irendentistično« gibanje v Lužici naletelo pri ljudstvu na malo simpatij, je treba vedeti, da so se Lužiški Srbi obrnili tudi do zapadnih zaveznikov, ker je njihovo vprašanje mednarodno vprašanje. Delegatka Narodnega sveta dr. Marka Čizova je v začetku tega leta na konferenci Združenih narodov v Londonu zastopala zahtevo lužiskosrbskega naroda po nacionalni svobodi in neodvisnosti. Ob tej priliki je izročila spomenico Narodnega sveta od 7. januarja 1946. Kot tolmač želj vsega lužiskosrbskega naroda je Narodni svet 27. januarja tega leta poslal brzojavki organizaciji Združenih narodov in generalisimu Stalinu, v katerih zahteva odcepitev od Nemčije in neodvisno nacionalno državo. V istem smislu je govoril jugoslovanski zastopnikom lužiskosrbski zastopnik dr. Jurij Rjenč, ko je bil letoš v Jugoslaviji na potovanju ter je bil tudi zastopnik Lužiških Srbov na Vseslovanskem kongresu v Beogradu. Dr. Rjenč je izjavil, da hočejo imeti Lužiški Srbi popolno samostojnost z naslonitvijo na demokratične slovanske države.

Vsekakor je značilno, da g. Čefarin imenuje svobodoljubno ljudsko gibanje skozi stoletja teptanega naroda »irendentistično«. Če je mislil primerjati Lužiške Srbe z nami koroškimi Slovenci in nam dajati nauke, kako naj se sprijaznimo s položajem, potem mu lahko povemo, da obstoji podobnost: tu kot tam se bori teptano ljudstvo za svoje pravice proti vsenemškemu imperializmu! Koroški Slovenci smo bili prav tako kot Lužiški Srbi zastopani po svbjem zastopniku Matiji Majerju-Zilskemu leta 1848 na vseslovanskem kongresu v Pragi, da protestiramo proti velikonemški zamisli frankfurtskega parlamenta, kar je pač namenoma prezrl tudi koroški »Haushistoriker« dr. Martin Wutte, ki ve toliko povedati o navdušenju Koroške za tedanje vsenemške politične cilje.

Po naši zemlji

NAŠIM NAROČNIKOM

Ker tiskarna med prazniki ne dela, zaključujemo z današnjo številko letošnje leto. Zahvaljujemo se vsem prijateljem za naklonjenost in upamo, da nam ostanete tudi v novem letu zvesti!

»Slovenski vestnik« je edini list, ki resnično zastopa interese Slovenske Koroške v njeni borbi za svobodo in enakopravnost!

Uredništvo.

ZAPOSTAVLJANJE KOROŠKIH SLOVENCEV

Pred nedavnim smo poročali, da je bila odbita prošnja tov. Hartmanna Zdravka, ki je kot taboriščnik zaprosil za potrdilo po § 4. zakona za socialno skrbstvo. Znana je nadalje borba tov. Čimžarja Jozeja iz Kotmarea za dovoljenje za zidanje in za trgovinsko dovoljenje. K dolgi vrsti zapostavljanj koroških Slovencev s strani različnih oblasti se pridružuje nova, ki je posebno značilna za koroške razmere.

Tov. Ogris Janko, trgovec v Bilčovsu, je bil leta 1942 izseljen z vso družino. Že leto poprej mu je bila vzeta gostilničarska koncesija pod pretezo, da njegova gostilna služi za seštanke Slovencev in komunistov, ki so vsi protinacisti. Po svoji vrnitvi leta 1945 je tov. Ogris lani oktobra zaprosil pri zbornici za trgovino in obrt, da mu dodelijo gostilničarsko obrt, ki so mu jo nacisti odvzeli. Po brezštevilnih intervencijah je sedaj končno dobil odgovor, da ima njegovo zadevo v rokah gospod deželni varnostni ravnatelj polkovnik Stossier. Vprašujemo, zakaj imamo potem posebne referente pri oblasteh, če o vsem odloča gospod varnostni ravnatelj? Zakaj plačujemo potem referenta za gostilničarstvo? Ali pa je morda le za Slovence in antifašiste »varnostni« ravnatelj merodajen? Vemo namreč, da je bivši član nacistične stranke dobil koncesijo za gostilno od pristojnega referenta, in sicer v teku enega meseca.

ŠKOFICE

Dne 8. decembra letos so ob napolnjeni dvorani nastopili slovenski pionirski zbori z lepimi uprizorjenimi igricami »Miklavžev obisk«. Prvi nastop malčkov je pokazal, da je v slovenskem rodu v Škofijah še mnogo talentov. Priznava se jim vsa pohvala. Staršem teh malih izrekamo čestitke in želeli je še nadalje, da bi jim bili otroci v veselje in čast ter tako doraščali v ugledne mladenke in mladeniče, pozneje v žene moške, poštenjake našega naroda. Miklavž je obdaril približno 90 otrok. Pevci so zapeli nekaj pesmi in s tem prireditev povzdignili. Za požrtvovalnost gre zahvala mladinkam: Lenki Eichholzer, Reziki Janšejevi, Župejevi Malki, Micki Koban in neumornemu ter res preobloženemu predsedniku OF Janšeju; končno še sekretarki Antifašističnih žena v Škofijah. T.

OTOK

Tudi na Otoku živimo še Slovenci, četudi mnogim to dejstvo ni všeč. K temu spada menda tudi škofijski urad, kajti kljub prošnjam in zahtevam nam ni poslal slovenskega duhovnika. Pred nacistično dobo smo imeli tudi slovensko bogoslužje, sedaj pa ni škofijski ordinarijat naših zastopnikov niti poslušal. Zato pa je tem hitreje ugodil prošnji zastopnika, ki je govoril v imenu tako imenovanih Nemcev. Ali je tudi krščanska pravica enostranska? Ali res tudi še danes odloča pri nastavitvi duhovnikov Maier-Kaibitsch in gestapo? Ali pa je morda tudi prej škofijsko samo predstavljalo naše duhovnike v nemške kraje? Po vsem, kar doživljamo zadnje čase, pač ne moremo verovati v nepristra-

nost naših cerkvenih oblasti. V vseh cerkvah zahteva škofijsko tudi nemško pridigo, a še ne poznamo primera, kjer bi dalo škofijsko povelje, da se tudi slovensko pridiguje. A mi ne zahtevamo nič posebnega; zahtevamo samo to, da se nam vrne, kar nam je bilo po nacistih vzeto. In to je slovenska pridiga in slovenska molitev v cerkvi.

Tudi naši učitelji ne morejo verovati, da živijo na Otoku tudi Slovenci. Zato se jim kar nič ne ljubi, da bi poučevali tudi slovenski jezik, kakor to zahteva nova šolska uredba. Navadno enostavno prej zaključijo pouk, kadar bi morala biti slovenska ura in pošljejo otroke domov. V časopisih pa beremo vedno zopet o uspehih nove šolske uredbe. Odločno protestiramo proti temu, da šola tudi še danes služi germanizaciji, ko se toliko govori o pripravljenosti in dobri volji, da se zadovoljivo reši slovensko koroško vprašanje. Pri nas sta šola in cerkev danes prav tako središči germanizacije, kakor sta bili za časa nacizma.

KOTMARA VES

Naše prosvetno delo prav lepo napreduje, kar je v prvi vrsti zasluga naše mladine. Dne 24. novembra je uprizorilo naše prosvetno društvo igro »Krivoprisežnik«. Kljub slabemu vremenu je bila dvorana polna. Občinstvo je bilo nad vse zadovoljno z našimi mladimi igralci, ki so večinoma prvič nastopili. Povsod se je videla spretna roka našega režiserja tovariša M. Čimžarja.

V nedeljo 8. t. m. pa nas je po dolgih letih spet enkrat obiskal Miklavž. Spored je bil zelo pester. Posebno pa smo bili veseli naših najmlajših, ki so nastopili z igro »Palčke in pokazali, kaj znajo. Zlasti ljubke so bile deklince, ki so zaplesale »kolo«, nič manj pa nista ugajala fantek in punčka s pesmijo »Prišla bo železna cesta«. Za pridno delo je potem sv. Miklavž naše male tudi bogato obdaril, saj je dobilo darila nad 100 otrok. Našim dekletom, posebno Rutarjevim, smo za lepo uspešno miklavževanje vsi hvaležni in že težko čakamo, s čim nas bodo presenetile za Silvestrovo.

ST. ILJ

Tik preden je sv. Katarina ustavila ples, se je naš Jože Mosvicer, p. d. Vavtižar, hitro poročil. Kakor je pri nas navada, smo mu ob pesmi in vrisku »zapenjali«. Ko je bila vesela družba v najlepšem razpoloženju, so se nenadoma pojavili nacistični pobalini, ki so začeli razgrajati. Naši fantje so jih postavili lepo na cesto.

Ko niso mogli več nazaj v hišo, so pobili še precej šip in se nato odstranili. Med hujšakci sta se posebno odlikovala Filip Schütz iz Rov in Jože Humnik iz Trebinj.

RIBNICA

V nedeljo 17. 11. 1946 je bilo v Ribnici v gostilni Kulterer ustanovno zborovanje društva hišnih in zemljiških posestnikov. Dogodek, ki sicer nikakor ni zanimiv, je zanimiv v toliko, da so predstavniki nove »Ortsgruppe« sami nacisti. Za predsednika je bil izvoljen Sztribernig, ki je bil član nacistične stranke od leta 1941, za podpredsednika pa Kulterer, član nacistične stranke od 1938 in bivši »Blockleiter«. Kaj pravi k temu novega društvenega zakona?

BILČOVŠ

Čeravno je zapadel sneg in je bilo vreme skrajno neugodno, se je dne 1. decembra tega leta zbralo okrog 200 ljudi v dvorani Odrajceve gostilne v Bilčovsu, da prisostvujejo prosvetni prireditvi kulturnega društva »Bilke«. Zelo delavni predsednik in požrtvovalna tajnica sta nam za to prireditev sestavila nad vse pester spored, tako

da je vsak, ki je bil na tej prireditvi, izražal samo zahvalo našim številnim prosvetašem. Peli so razni zbori iz posameznih vasi. Mladina je pokazala, da se da doseči velike uspehe, če vladata med člani društva prava slovenska zavest in smisel za skupno delo. Iznenadili so nas zbori iz Velinje vasi in Zeluč, ki so šele pred kratkim pričeli z vajami, a so lepo in dovršeno zapeli naše lepe narodne pesmi. Tudi bilčovska dekleta, so nam o pomladi in ljubezni tako lepo zapele, da smo za nekaj časa zaživelj samo ob lepi melodiji naše slovenske pesmi. Enako je mladi fantovski zbor pokazal, da hoče s svojim trudom postati zbor dovršenih in spretnih pevcev. Končno naj bo povedano še, da je moški zbor preizkušenih pevcev, ki ga je iz vojnega ujetništva vrnivši se pevovodja Kapus Folti zopet poživil, žel splošno odobravanje. Nastopile so tudi mlade citrašinje — še šolarke — in nam ob spremljevanju kitare tako lepo zaigrale, da je marsikatero oko ob pogledu nanje postalo rošno. Kar sta nam podali 6 in 8-letni Prodnjakovi hčerki iz Zeluč, pa je nekaj, kar je vplivalo na vse poslušalce. To bodo nekoč morda pravi pevski talenti. Za še večjo dobro voljo in smeh pa je poskrbel nastop župana v klupetu, ki je bil tako dovršen, da bi se lahko kosal z vsakim županom današnje dobe.

V lepih deklamacijah sta N. Ogris in Peter Sicer povedala: »Zakaj ne bi peli?« in »Saj smo tudi mi Slovenci«.

Tako je bila nam vsem ta prireditev res lep užitek. Želimo pa, da se naša mladina tudi za naprej drži začrtane poti, naj se vadi in izobražuje, da bo tako vredna in pripravljena stopiti v dobo, ki prihaja.

MIKLAVŽEV VEČER PRI SV. JAKOBU V ROŽU

Prosvetno društvo »Svoboda« je priredilo v četrtek 5. decembra ob pol 6. uri Miklavžev večer. Čeprav je bilo slabo vreme, se je zbralo nad 300 odraslih in otrok v Narodnem domu.

Predsednik prosvetnega društva tovariš J. Štiker je prireditev otvoril. Nastopili so pionirski pod vodstvom tov. Zwitterjeve s pesmijo »Slovenec sem«, partizansko pesmijo »Stoji tam gori parizan« in eno Miklavžovo. Vsi navzoči so bili presenečeni nad dobro uspešno pevsko točko naših najmlajših.

Takoj po petju je stopil Miklavž med naše male, ki so ga že težko pričakovali. Obdaril jih je z majhnimi in skronimi darili, ki so napravili veliko veselja med njimi.

Po obdaritvi pionirčkov je prišla naša mladina na vrsto. Za posamezne mladinke in mladince je imel Miklavž razne poučne besede na razpolago.

Ob koncu prireditve je Miklavž povabil vse navzoče, posebno mladino, na nadaljnje sodelovanje pri kulturnih prireditvah, ker samo s tem bomo dokazali vsemu svetu, da smo tudi na kulturnem polju enakovredni narod.

BOROVLE

V soboto 30. novembra tega leta se je tukaj poročil tov. Franc Renko z gđ. Heleno Heiss. Ženin je iz znane Renkotove družine iz Borovljah, bil je leta 1942 tudi izseljen in v pregnanstvu spoznal svojo družico, ki je doma iz Gradišanskega. Pevci — prosvetaši so jima napravili na predvečer pred poročnim dnem običajno podoknico, ob priliki poroke pa so jih pozdravili s slovensko pesmijo v cerkvi v Borovljah. Mlademu paru želimo prav mnogo sreče!

V sredo 27. novembra je bil ob številni udeležbi pokopan v Borovljah Franc Čop. Rajni je bil doma iz Bištrice v Rožu ter bil več let zaposlen pri poštnem uradu v Podgori. Že pred desetimi leti je moral prestati hudo operacijo, zavratna bolezen se je nato pojavila v drugi obliki, bil je operiran

na želodcu ter v bolnišnici v Volšberku umrl. Bil je član Slovenskega pevskega zbora v Borovljah in so se pevci poslovlili z žalostinko od svojega prijatelja pevca. V imenu pevske družine se je poslovil od rajnega ob odprtem grobu tov. Vertič kot predsednik SPD. Preostali naše sožalje.

RADIŠE

V noči od 10. na 11. t. m. so vdrl maskirani zločinci v hišo našega tovariša Lovrenca Pistotnika, po domače Poberina. Poberin je hotel zvečer ravnati po opravkih iz svoje hiše, ko ga ustavijo pred vrati maskirani možje ter ga z nastavljenimi samokresi prisilijo nazaj v hišo. Tu so ga vrgli na tla in le ženi, ki se ji je posrečilo pobegniti iz hiše, da pokliče sosede na pomoč, se je zahvaliti, da so zločinci morali pobegniti, preden so končali svoj temni posel. Govorili so nemško.

MOČNO ZANIMANJE ZA »SLOVENSKI VESTNIK«

Šmiklavž, 24. 11. 1946. Poročevalska služba OF poroča:

V petek, dne 22. 11. 1946 so privozili v Šmiklavž štirje oklopni britanski avtomobili z močnejšo posadko. Ta je potem delala hišne preiskave, med drugimi tudi v župnišču. Ko so našli »Slovenski vestnik«, so preiskali vse prostore župnišča in tudi cerkev. Kakor se zdi, so se zanimali predvsem za slovenski tisk, ker so vzeli s seboj celo cerkveni list »Nedeljok«.

OBJAVA

POOF za Slovensko Koroško javlja, da se naj vse brzojavke naslavljajo odslej samo »POOF — Klagenfurt« in ne kakor dosedaj »Pokrajinskemu odboru« ali »Befreiungsfront« itd.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

V nedeljo, 22. decembra 1946:

v St. Janžu v Rožu pri Tischlerju bo popoldne priredila »Svoboda« igro »Deseti brat«;

v St. Ilju ob Dravi pri Lederhasu ob 14.30 popoldne igra »Rožmarin«; ponovitev zvečer ob 19. uri. Sodeluje Kernjakov pevski zbor.

V četrtek, dne 26. decembra 1946:

v Podgorjah v Rožu priredi Kulturno prosv. društvo pri Oberwurtu ob 14.30 uri igro »Trije tički«; ponovitev ob 19. uri zvečer. Sodeluje dekliski pevski zbor.

v Kotmarju vesi priredi prosvetno društvo »Gorjanec« pri Divjaku na Trabesinjah ob 14.30 uri igro »Krivoprisežnik«;

v Bilčovsu priredi Prosvetno društvo »Bilka« pri Odrajcu igro »Vrnitev« ob 14.30 in 19.30 uri. 29. decembra se ponovi istotam.

v Šmihelu pri Pliberku priredi Prosvetno društvo »Peca« ob 15. uri uri igro »Revček Andrejček« pri Šercerju.

v Borovljah priredi Prosv. društvo v kino-dvorani v Borovljah veseloigro »Kava in tobak« ob 14.30 uri. Vesel spored.

V nedeljo, dne 29. decembra 1946

v Svečah priredi Prosvetno društvo »Kočna« pri Adamu ob 15. uri igro »Vrnitev«;

v Loga vasi priredi »Svoboda« v gostilni Waldfriede ob 14.30 uri igro »Rožmarin«. Sodeluje Kernjakov pevski zbor;

v St. Janžu v Rožu priredi »Svoboda« pri Tischlerju silvestrovanje s petjem in šaljivimi prizori.

V torek, dne 31. decembra 1946:

v Svečah priredi Prosvetno društvo »Kočna« pri Adamu ob 8. zvečer »Davek na samce« in silvestrovanje;

v St. Jakobu v Rožu priredi »Svoboda« silvestrovanje s petjem in šaljivimi točkami.

V ponedeljek 6. januarja 1946:

v Globasnici priredi Prosv. društvo »Matjaž« pri Šoštarju ob 3. uri pop. igro »Na dan sodbe«.

v Dorblju vasi priredi Prosv. društvo »Srce« v Narodnem domu ob 15. popoldne igro »Lepa Vida«.

E. S. Finžgar:

Božična skrivnost

Hristos se rodil — Vo istinu se rodil!

To je stari slovanski pozdrav in odzdrav za božič.

Tako sem pozdravil na božič ruskega vojnega ujetnika iz prve svetovne vojne, ki mi je bil dodeljen za vrdevanje mojega konja. Vojak je planil kvišku od dobrega zajtrka ob klobasi in potici. Oči so se mu zasvetile v nenavadni milini mehke duše in zazdelo se mi je, da iz njih odseva vsa širina njegove domovine in vse hrepenenje po njej.

Tudi mi, slovenska veja slovanstva nimamo v letu verskega praznika, ki bi vse člane družine, razkropljene po službah na vse strani, zvaljal tako ljubo pod rodni krov, kakor nas družijo božič. Študent, vojak, delavec, izobraženec iz mesta — vse hiti vsaj za en dan, za nekaj ur pod svoj rodni krov. Tam je vonj po pogači, ki so jo pekle roke drage matere, tam so koline in kadilo, tam še vedno bogkov kotiček. Pred njimi miglja rdeča lučka in osvetljuje jaslice, da se ti zdi, kako se papirnati pastirci gibljejo in hite, hite... Kam? K votlini, kamor jih je povabil božji glas: »Naznanim vam veliko veselje«.

Sveta noč, božična noč — to je zgodovinska stvarnost, je pa obenem velika skrivnost. Naj jo goli človeški um razlaga kakor hoče, verni človek pa gleda v vsem tem dogajanju božjo roko in zato božjo vlado.

O Zveličarju pravi evangelij: »Začel je delati in učiti«. Torej najprej delo, dejanja, potem šele govori. Brez dela in dejanja bo tvoj glas in govor bobneč zvok, ki bo segal do ušes, nikoli pa ne bo našel poti do src. Kristus je začel z delom. Tudi njegovo rojstvo v jaslicah je bilo že delo. Koga je povabil k svoji borni zibki? Mar ohole Betlehemčane? Mar njih bogate in veljavne sorodnike trgovce, ki so prišli iz daljnih dežel na Avgustov ukaz o ljudskem štetju? Morda prebrisane pismouke, ki so hoteli voditi ljudstvo, a slepi niso videli ljudstva, marveč sebe? Nihče teh ni bil vabljen. Poklicani so bili pastirji, ovčarji in čredniki, hlapci in sužnji z betlehemske gmajne. To je bilo ljudstvo »razžaljenih in ponižanih«, ljudje brez pravic in brez imetja. Njih gospodarji so bili gluhi za trde očitke preokrove, ko jim je zaklical: »Gorje vam, bogatinci! Ki si hišo k hiši stavite, vinograd k vinogradu sklepate, njivo z njivo stikate! Mar ste sami na svetu?«

Če preudarjamo ta skrivnostni dogodke, ki ga je doživel betlehemske hlevček, naj ga presojamo kot verni kristjani, naj ga tehta mo kot socialni delavci, priznati moramo, da je bil ta prvi božič silen udarec roke božje na ves tedanji krivični socialni ustroj na svetu. Božja roka pa ni bila oborožena z mečem, bila je le žugajoči prst. Tega prsta se je ustrašil samozvanec kruti kralj Herod, ki je v Jeruzalemu po svojih »opričnikih« razganjal in zapiral ljudi, če so bili le trije ali pet na trgu v skupnem pogovoru. (Ali ni bilo slično pri nas za časa nacistov?) Ta krvnik si ni znal drugače pomagati, kakor z množičnim pomorom nedolžnih otrok. Za njegovega vladanja so bile vse ječe premajhne, kri je tekla, priznašal ni niti svojim najbližjim sorodnikom. Bil je prav vzor sodobnim imperialističnim okupatorjem.

Božična skrivnost nas opozarja tudi na tridesetletno skromno in skrito življenje Zveličarjevo. Vsa ta leta je bila njegova roka žuljava od tesarske sekire. Odmikal in umaknil se je vsemu blišću vladajočih krogov. Delovno ljudstvo mu je bilo za prijatelje in za tovarišstvo. Njegova roka je trdo delo blagoslovila in mu vrnila čast in spoštovanje. Toda stoletja so tonila v večnost, preden se je začelo svitati v glavah gospodujočih slojev, da je po evangelijskem nauku vsak delovni

član človeške družbe naš dragi, spoštovani brat, ne pa vprežna tovarna živina, da je človek kakor oni, ki ima pravico do življenja, kakor se spodobijo za človeka. Zgodovina nam priča o bleščečih zgledih vernikov, ki so žrtvovali vse svoje in sebe iz pravičnosti in ljubezni do sočloveka. Toda žal jih je bilo še več, ki so imeli lepo vezan evangelij, a so imeli zanj gluha ušesa, slepe oči in trdo srce. Najbolj toplo in globoko je dojelo evangelij prvo krščansko občestvo. Lahko trdimo s sodobnim izrazom, da je bil to prvi kolektiv na svetu, »v katerem ubožca ni več bilo«. V ljudeh pa, ki

med teh se je domislil pri oporoki, da imamo mnogo revnih zavetišč za osirotele otroke, da so naši zavodi mačehovsko podpirani od vlade in bridko potrebni opore onih, ki imajo ime-tja le preveč, a trdijo, da so zavedni člani našega narodnega občestva. Tudi to lahko imenujemo malikovanje sam sebe in zato samohotna izključitev sebe iz resnične povezanosti z občestvom svojega naroda.

Od božične skrivnosti še bežen pogled v Zveličarjevo javno delo. »Hodil je po svoji domači deželi in povsod dobrote delil.« Kjer koli se je pokazal — dobrota in nauk. Množice so

Cerkvica v Bačah

je v njih zmagovala grabežljivost, pohlep in uživanjaželjnost, ni bilo poslušnosti za Kristusovo besedo: »Množica se mi smili«. Kadar pa je bilo breme množicam le pretežko, a oblastniki in bogati niso »niti z mezincem ganili, da bi ga polajšali«, tedaj se je v množici tlačenih in brezpravnih dvignil klic: »Le vkup, le vkup uboga gmajnal«. Tu je bil vir vseh uporov, puntov in revolucij. Vse to skozi stoletja ni nastalo kar tako, kakor da bi si ta ljudstva želela romantičnih zgodb. Vse to je kalilo iz krivic in trpljenja, dokler ni kot vihar planilo in ga ni bilo mogoče več udušiti. Ta vihar, ki ga niso zakrivilo množice, je gazil in pogazil v omotičnem maščevanju premnogo tudi nedolžnih — povsod in vselej. Največ zla na svetu se je rodilo tedaj, ko je človek, ki je imel moč in oblast, gmotnih dobrin zvrhano mero, začel malikovati sam sebe, sočloveka, brata in soseda pa je preziral in trl. Za vse to imamo dokaz iz preteklih strašanskih svetovnih vojn. Odkritosrčno si priznajmo, da je smisel za skupnost, smisel za občestvo, zavest dolžnosti do naroda tudi med nami pri premnogih silno ohromela. Vse, kar je v našem narodu lepega, kulturnega in dragocenega, je bilo zgrajeno s trudom in požrtvovalnostjo plemenito čutečih in nadarjenih revnih sinov našega naroda in iz »vinarjev« ljudstva. Bili so med nami že resnični bogatinci, ki so si pridobili težke milijone. Toda kdo iz-

vrele za njim, se zgrinjale krog njegovega, vztrajale pri njem po cele dneve. Tudi farizeji so se pritihotapili do njega, a vselej z zlobnim namenom, da bi ga ujeli vsaj v besedi, da bi mu izpodnesli veljavo pri ljudstvu. On pa je spregledal njih zlobne duše in jim je zaklical: »pobeljeni grobovi ste, znotraj polni gnilobe«. Ker jim je vsak načrt izpodlel, so se zatekli k predstavniku okupatorja, k Pilatu. »Ljudstvo šunta in podpihuje!« Taka je bila njih tožba. Ker so pa videli, da utegne Pilat, podkovan v rimskem pravu, vendarle podvomiti o resničnosti njih tožbe, so najeli z denarjem in pijačo jeruzalemsko poulično drhal in sodrgo, natepeno tedaj od vseh vetrov, in jo pokazali Pilatu kot resnično ljudstvo. Tako se jim je posrečilo s pomočjo okupatorske oblasti in s podkupljenim izvržkom človeške družbe spraviti tistega, ki ga je bila sama ljubezen in dobrota do ljudstva, na Kalvarijo.

Misterij, skrivnost človeške zlobe!

Ob svitu polnočnic, ki smo ga podjarmljeni tako bridko pogrešali, skušajmo v sebi doživeti božično skrivnost. Z zaupanjem in z nesebičnim, poštenim delom za skupno blaginjo imejmo oči uprte v tisto vzhajajočo zarjo, ki napoveduje svetu s prero- kom:

»Pravica in mir sta se poljubila.«

Stara koroška božična pesem

(Zapisal Matija Majar - Ziljski)

Je nova zapoved unkaj šva —
Te den je svet!
Te den je svet, te den je vesiv,
Te den je vseha vesela živ!

Jožef se spravlja v Betlehem
Po casarjevoj zapovedi.
Jožef se vzdihne in mi hre,
Oslička jezdi, volič za njim hre.

Jožef Marijo na pvaci pusti,
Herperje išče, za njo skrbi.
Jožef per Mariji obstoji.
In svoje rieve ji razodi.

Jožef Marijo na oslička posadi,
Hresta iz mesta, k se že mrači.
Hresta po anej hmajnici,
Pridata k bornej štalici.

Jožef šitro ohenj stori
In štalico lepo pokadi.
Jožef vzame barihelco
In hila po frišno vodico.

Marija je rodiva Ježiša
In ha povoživa v jaselci.
So vse hore zvate ble,
So vse vode z vinam takle.

Jožef pa šitro pertače,
Mariji svadko vince pernase.
Jožef štalico šitro odpre,
Ježiš v jaselecah rojan je.
Pastirci štalco vahtajo,
Angelci nad štalco pojo.

V pregnanstvu

Božič v tujini in božič v tujini, v pregnanstvu — o, kaka razlika! Z velikimi koraki so se bližali lepi božični prazniki leta 1942 na Hesselbergu, kakor tudi po drugih taboriščih, kjer smo vzdihovali in jokali v tuji sužnosti mi koroški Slovenci. Tudi domovina nas je pogrešala; naši sorodniki, dobri znanci in prijatelji so mislili na nas, odprli so svoja dobra srca in nam poslali dobre in slastne božične »pakelce« in s tem pomagali ženam in materam, da so mogle svojim družinam pripraviti za božič kaj boljšega in s tem olajšati bol in gorje pregnanstva. Za moze in fante pa so priromale dobre cigarete. S hvaležnim srcem in solznimi očmi smo odpirali pošiljke ter se spominjali lepe domovine, lepe Slovenske Koroške in dobrih koroških Slovencev, ki so bili sami domo tako zatirani, zaničevani in zasužnjeni in ki so bili kljub temu tako sočutni z nami. Tudi v taborišču so nam napravili božičnico, lepo božično drevesce, pod katerim smo zapeli »Tiha, noč, blažena noč«. Vsak je dobil tudi malo božično darilce. Kar smo čutili v notranjosti, ve le tisti, ki je vse to doživeljal v tujini, v pregnanstvu sam. Zbralo se nas je malo krdelce mater, fantov in deklet, da se tajno izgubimo v tiho noč, v tri ure oddaljeno cerkev v Hirschbrunn k polnočnici. Ob devetih smo se splazili molče iz barak. Krasna mesečna noč je bila, svetla, kot bi bilo nebo odprto. Tudi mi smo bili čisto spremenjeni. Nismo bili več izseljenci. Kakor pastirci na betlehemske poljanah smo hiteli k jaslicam. Po poti smo molili rožni venec in tiho prepevali slovenske božične pesmi, slovenske pesmi v osrčju Nemčije, kjer je vladal kruti fašizem. Mala, a zelo ljubka cerkvena v Hirschbrunn je bila krasno razsvetljena. Velika, lesketajoča se zvezda na oltarju, v sredini lepe jaslice z božičnim Detetom, je bil najlepši kras cerkvice. Za trenutek smo pozabili, da smo v tujini. Pozdravili smo Dete v jaslicah ter mu darovali svoje darove. Najbolj široko pa smo odprli kupo grenke mi-re, našo sužnost in naše pregnanstvo. Vroče in zaupno smo prosili za srečno vrnitev v domovino. Okrepčani in potolaženi smo se vrnili na Hesselberg. Cerkvena ura v Gerolfingenu je bila ravno štiri, ko smo šli proti barakam. Utrujeni smo legli na trda ležišča, sladko zaspali ter sanjali o lepi domovini. Ljubi Slovenski Koroški.

Matilka Košutnik, izseljenka.

Klusov Joža:

BLEGOŠ

»Le kaj, da ga tako dolgo ni blizu.« Je znova načenjal. »Zadnjič, ko sem šel po karte v Poljane, so me strašno grdo gledali. Oni, kako se mu že reče, mi sprva ni hotel dati ničesar. Ti si oče bandita, je rekel. Reci mu, naj se vrne domov, drugače bo crknil, ti in žena pa pojdetaj v Begunje... Slišiš, žena, le kdo je mogel izdati, saj so bili prepričani, da je fant v Ljubljani.«

»Se bojiš?« Zenin glas je bil trd in odločen. »Glej, zdajle sem premišljevala, kje so nocoj. Vedno čutim, da so nekje blizu, a nikoli ne morem uganiti, kje. Zjutraj, ko vstanem, pogledam po vseh hostah, kje bi se dvignil rahli dim njihovih ognjišč. Nikoli ga ne morem opaziti... Sumim, da ima Tomaž prste vmes. Tako pomenljivo me je zadnjič pogledal, ko sem šla mimo njega. Kdaj pa bo vaš spet prišel, je dejal in se zarežal. Pravijo, da rade bajte gore, če se gošarji smukajo okoli. Nočem, da bi moral tudi jaz spati v hosti, je pomenljivo namignil.«

Narigar je molčal. Noči so bile sedaj tako dolge in tuje kakor nikoli. Še ura, katere staroznani zvok je počasno odtrkal v polnoč, se mu je zdela tuja. Zunaj se je v mesečini srebril gozd poln skrivnostnih šumov in glasov. Okoli bajte so se predle dolge sence in molčale do ranega jutra...

Noči so postajale vse toplejše in v dolini so pričeli z žetvijo. Narigar je posedal pred bajto in dolgo gledal zarje, ki so tonile za Blegošem in Črnim Kalom. Po dolini je vrelo. Drzni podvigi partizanov so vznemirili nemško ošabnost, ki je čepela v dnu. Nikjer več se niso počutili varne. Sredi belega dne so krogle prevrtale avto, da je zgorel sredi ceste. Patrola, ki je odšla v Žiri, se ni več vrnila. Telefonske žice vedno znova pretrgane. »Zum Teufel!« so kleli Frici, se naložili v avtomobile in zdrveli navzgor. Posekli so grebene, pretaknili vse grape in streljali v vsak grm. Našli so samo stara ognjišča nekdanjih taborišč, v katera so položili mine. Čez tri dni so se zmagovalno vrnili v dolino in še isti dan so veliki plakati oznanjali »Oberkreinerjem«, da je banditska golazen do kraja uničena. Tudi pri Narigarju se je ustavila zelena povodenj. Pretaknili so vse kote, njega in ženo so gonili z naperjenimi pištolami iz kota v kot in pobrali vse, kar koli so lahko dosegli. Za slovo mu je mlečnozobi zelenec prisolil klobuto.

»Ze dobro,« si je mislil stari in molče požrl bolečino.

Zdaj je sedel v toplem večeru pred bajto in pričakoval sina. Mora priti, da ga vidi in mu pove, kako je sedaj z njimi. Steze so vse bele izginjale v temino host. Tod mora priti. Kadar se je ob robu hoste zgenila senca, se je zdrznil. Vendar je noč minevala brez vsake izpremembe in polagoma so jele ugašati zvezde na nebu. Ko je za Črnim vrhom vstal prvi nadih nove zarje, je stari, drgetajoč od hlada, vstal in šel prot vratom. Tedaj je po pesku zadaj škrtnila stopinja. Roka je legla staremu na ramo in skoro omahnil je v naročje sina. Skozi meglo svojih starih oči je ozrl široki zagorel obraz in kakor v snu poslušal besede:

»Oče, prišel sem...«

Sin je sedel za široko belo mizo, stara dva pa sta nemirno in s skrbjo pogledovala skozi okna na pot. France je pripovedoval:

»Zdaj nas je štiri in dvajset. Od domačih so Janez s Črnega vrha, Poljanski Tine, Barbičev, Janez iz Hotovelj, Rafel in Žirovski Joža. Ostali so Ljubljanci. Mitraljezec je Mitja... In kakšne jim godemo, gotovo že veste. Tudi v Poljanah imamo nekoga, ki nas obvešča, kdaj bodo šli Nemci na jago. Sicer mu ne zaupamo preveč, ker je nemški žandar, toda dozdej nas še ni prevaril...«

Mati je z vlažnim očesom opazovala sina. Vse drugačen se ji je zdel, odkar je v hosti. Shujšal je in poteze obraza so se nekam zaostrele. Vse pa je prekril žar njegovih temnih oči, ki so drzno sijale izpod klobuka, okraše-

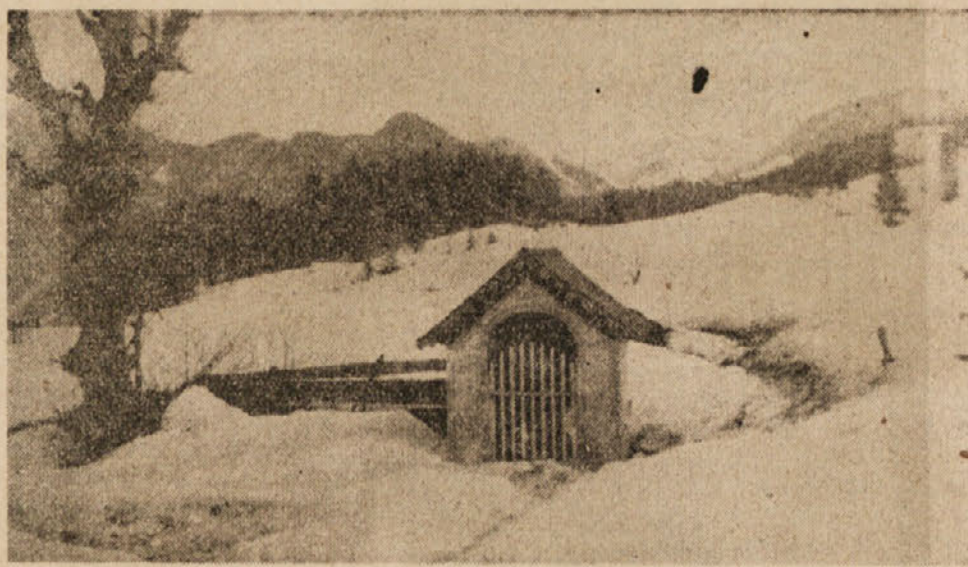
nega z ruševčevimi krivčki. Puška mu je vdano počivala med kolena, kakor bi zrasla z njim v eno. Na obleki so se poznali sledovi gošče in ostrega trnja.

»Zvečer prideta komandir Janez in Fazan. Dotlej bi se rad spočil, Grem na vrh v izbo. Če bi bilo kaj posebnega, me vi, oče, zbudite!«

Vstal je in po škripajočih lesenih stopnicah previdno zlezal na vrh. Kar oblečen je legel na posteljo, roke je dal pod glavo, a zaspiti ni mogel.

»Ni varno v bajti.« je razmišljal. Tomaž je izdajalec in če me je videl, ne bo prav. Nocoj uredimo to stvar s Fazanom. Moram se prepričati, če je Tomaž res tak.«

Še enkrat je potipal puško poleg sebe in zaprl oči. Rahla utrujenost mu je lezla po udih in na pol v dremavici so mimo njega v tišini gozda stopali tovariši. Nekoliko sklonjeni naprej in pod težo nahrbtnikov na ramah so iz-

Na poti v Slovenji Plajberk

ginjali za robom v nepregledno goščo. Hotel je za njimi, toda noge so bile težke kakor iz svinca in ni mogel nikamor... France je zaspal.

Narigar je na vegastem tnalu klestil dračje. Mir je ležal nad dolino, samo udarci sekire so iz gozda odmevali nazaj. Spodaj na cesti je hropel tovorni avto in njegovo debelo brnenje je prihajalo v višave kot brenčanje čmrlja.

»Hej, oče!«

Sunkoma se je ozrl in kolena so mu kleknila. Za njim je stal nemški vojak, po travi med sadovnjaki pa jih je prihajalo še kakih šest.

»Bog daj,« Narigarju se je glas tresel, čeljusti so mu kljub naporu sklepetale. »Vroče bo, vroče,« je dejal, a bledice na obrazu ni mogel zakriti.

Vojak tega ni opazil. Vsaj delal se je tako. Medtem so prišli še ostali in med njimi je bil oni mlečnozobi zelenec, ki mu je zadnjič priložil klobuto. Posedli so po klopi pred bajto in žujnjali v tujem, zoprnem jeziku. Staremu se je polagoma vračala pamet. Rad bi šel v hišo, da bi opozoril sina, toda bal se je, da udero za njim. Z očmi je iskal ženo, ki je vsa nema stala na pragu in v krčevito stisnjenih rokah držala golido z vodo.

»Vprašaj starega,« je v nemščini rekel vojak, »kdaj je bil zadnjič njegov bandit doma. Reci mu, naj ne laže, kajti vemo vse,« pri tem se je osorno ozrl v Narigarja.

»Moj sin je v Ljubljani,« je s težavo spravil iz sebe Narigar. Proseče se je ozrl v vojaka Slovence, kot bi pri njem iskal pomoči. Vojak je prestavil besede gestapovcu, ki je divje planil:

»Verfluchter Kerl, meni ne boš lagal. Kdo pa je bil tisti, ki je ranil našega Emila pri Žireh.«

Izdril je pištolo in zgrabil starega za vrat. »Povej,« je kričal in tiščal cev Narigarju na prsi, »povej, če ne, te ustrelim kakor psa. Tebe in tvojo prasio, ki je rodila bandita... Boš zinil, a...?«

Pritisnil ga je ob leseno steno pod in odpel petelina. Narigar je izbočil oči in mislil: »Končano je.«

Žena se je opotekla v hišo.

»France,« je divje zakričala, »očeta ti bodo ubili!«

V izbi je votlo zaropotalo. Lesene oknice v lini so sunkoma odletele in skozi odprtino je bliskoma pogledala cev puške. Oster pok in val črnega dima je planil na dvorišče. Gestapovec je zakrilil z rokami in brez besede padel po tleh. Vojaki so se razbežali po vrtu in eden je streljal v zrak.

V enem samem skoku je bil France v veži. Z drhtečo roko je še hitro napolnil puško in planil čez prag k očetu:

»Oče, za menoj!« je kričnil in se pognal po bregu.

Streznjen od sinovega krika, je Narigar s tresočimi se nogami stekel za sinom. Za njima je pokalo, da so se tresli bregovi in grape naokoli. Ostri rafal brzostrelke je kakor kača siknil staremu okoli ušes. Nekaj žgočega ga je presunilo v levi strani prsi in padel bi, da ga ni oklenila močna roka in ga potegnila za seboj v gosto zaraščeni breg. Nato je podprt, opotekaje se, hodil po skriti stezi nekam navzgor. Čedalje slabše je čutil noge in kakor iz dalje je čul sinov razburjeni glas:

Anton Aškerc:

BOŽIČNA PESEM SIROMAKOVA

V palači svetli nisi rojen bil, zaplakal prvič si v pastirski koči; in v zlato zibel položila ni te mati tvoja revna v hladni noči.

Od Betlehema je trpljenja pot do Golgote se vila tvoja kruta, uboštva, borbe, mučeništva pot z bodečim trnjem, kamenjem posuta.

Bil siromak si žive svoje dni! Tovariš naš zato si na vse čase... A, ki žive od žuljev naših rok, imeli bi te radi vsega zase.

Imeli radi bi, da ti igó, v katero vklepajo nas siromake, bi blagoslavljal jim, pomagal jim goniti nas na trudapolne tlake...

Ne! Ti si naš — mi bratje tvoji vsi, kar nas zatirancev po svetu tava, kar sužnjev nas brezpravnih nosi svet, kar hira nas in strada in zmrzava.

Le kdor občutil sam je kdaj gorje, trpin mu, brat njegov, v srce se smili; in v kočah, ne v palačah, vsekdar človekoljubi so se porodili.

brez strahovanj in nasilja so najosnovnejše človečanske zapovedi. Zasužnjevanje pa je delo satanskih sil.

Prava krščanska slemenitost in dušna lepota se izraža v tem, da prizna vsakemu človeku prostost. Človeška svoboda in prosta ljudska volja je določena in zaukazana od Boga.

Tudi slovenski pesnik Gregorčič je zapel v »Hajdukovi oporoki«:

Prost mora biti, prost moj rod, na svoji zemlji svoj gospod!

Božje načelo je, da smo vsi otroci božji, vsi smo enaki pred Bogom, brez razlike narodnosti, jezika in stanu. Boj za pravo svobodo je torej tudi boj za načela božja.

Gesla francoske revolucije »enakost, bratstvo in svoboda«, s katerimi je šlo svobodoljubno francosko ljudstvo leta 1789 v borbo, se danes bleščiijo na pročeljih mnogih francoskih cerkva. In to po pravici, ker so ta načela tudi krščanska načela.

Krščanstvo pa ne prizna svobode samo posameznikom, ampak tudi narodom.

Kristus je dejal: »Pojdite in učite vse narode!« S tem je povedal, da so vsi narodi enaki.

Ako nam je Bog ukazal, da moramo ljubiti bližnjega kakor samega sebe, nam je s tem povedal, da moramo ljubiti svoj narod. Povedal pa nam je s tem tudi, da ne smemo sovražiti drugih narodov.

Mir bo le tedaj, če bo vladala pravičnost. Ne na ustih in s praznimi be-

Na polju znamenje stoji...

sedami, ampak v dejanjih se morajo kazati krščanska načela enakosti, bratstva in svobode.

Bratje in sestre! Poklonimo se žrtvam za svobodo. Slava njih spominu. Mi pa kvišku glave. Žrtve morajo biti, ker ni zmage brez žrtve. Verujemo v božjo previdnost. Naše skupno trpljenje nam bo prineslo dan skupne zmage in skupnega vstajenja kot plačilo za neomajno zvestobo.

»Še malo vzdržite, oče! Kmalu bo va na varnem.«

Neizmerno lahkega se je počutil. brez vsake bolečine, kakor bi ne imel telesa. Le nekje, kje, si še sam ni mogel predstavljati, ga je včasih težko zbudilo. Vedel je le to, da počiva v sinovem naročju in da se je danes nekaj zgodilo, česar on ni mogel povsem razumeti in da tega ne bo preživel. Vse bolj in bolj se je gostila tišina okoli njega in z mrakom, ki je padal v dolino, je ugasnil.

Na košeninah je gorelo. Roj rdečih isker je visoko planil v nebo, ko se je hrušč z glasnim ropotom sesedel. Živina je mukala z glasom, ki je paral srce. Ognjeni žar se je kosal z zarjami, ki so krvavo žarele. France je naslonjen na deblo gledal vse to. Stal je nemo, nepremično in plamen, ki je včasih sunkoma planil skozi razvalino v noč, je za hip osvetlil kamenito obličje mrtvega očeta.

V Gabrški gori je stražar dolgo opazoval žar, ki je ugašal, in v srcu občutil trpljenje, ki je zorelo v pozno poletje...

Besede slovenskega dubovnika padlim partizanom

Na pogrebu padlih partizanov v Borovljah, 1. decembra 1946, je sedem slovenskih duhovnikov opravilo pogrebne svečanosti ter skupno z ljudstvom počastilo žrtve nemškega nacističnega nasilja na njihovi zadnji poti. Pri odprtem grobu je č. g. dekan Košir iz Žihpolj z naslednjimi besedami izrazil spoštovanje do padlih borcev:

»Pokupujemo hrabre borce za svobodo. Svoboda je hčerka božja, je najlepši božji dar ljudem. Svoboda je prva zapoved vesti in jo narekuje plemenitost duše. Vsaka žrtev, ki izhaja iz hrepenenja po zlati svobodi, je božja služba. Največja in najlepša žrtev za svobodo ljudstva pa je, kdor daruje za ta veliki cilj svoje življenje. Vsak, ki jemlje drugemu svobodo, ravna proti božjim odredbam. Svoboda jezika, svoboda mnjenja, svoboda

Naloge naših žena

Poročilo tov. Mohorjeve na konferenci aktivistov dne 29. novembra 1946.

Samo na kratko bi hotela nakazati bodoče naloge, ki jih imamo žene v prihodnjih mesecih. Potrebo po teh nalogah smo spoznali iz napak preteklosti. Z novimi nalogami upamo dvigniti moralo naših odborov, jih razširiti in utrditi. To nalaga veliko dela.

Ena teh naših nalog je priprava Miklavževih, božičnih in sploh prosvetnih večerov. Širom Koroške se pripravljajo pod vodstvom naših žena skupno z mladino ti večeri, katerih uspešna izvedba bo dosegla dvojen uspeh. Naše žene so zaposlene pri tem z delom, ki jim gotovo odgovarja in za katero je mogoče tudi pridobiti skoro vsako ženo. Drugič pripomoremo s tem k dvigu pionirske organizacije, ki je ogromnega pomena. Naši najmlajši, ki so izpostavljeni vsem že znanim metodam ponemčevanja, naj dobijo svojo organizacijsko možnost za učenje slovenskega jezika, kajti te šole, v katerih se slovenščina samo pomanjkljivo ali sploh ne uči, nas ne morejo zadovoljiti. Ravno mati, žena je najbolj poklicana, da prevzame to skrb za vzgojo in izobrazbo doraščajoče mladine. Z jezikovnimi tečaji ob večerih in nedeljah, z učenjem igrice in pesmi si bomo otroke pridobile in jih tudi pravilno vzgojile. Nikakor pa se ne sme zgoditi, da bi nam otroke vzgajali ljudje, ki ne čutijo s svojim narodom, pa naj bodo že organizirani ali izven organizacij. Tu naj bo vedno na mestu žena, da prepreči take poizkuse.

Žene naj bi sodelovale pri pripravi Silvestrova večera. Naj si vse žene zadajo nalogo, da v svojem kraju priredijo Silvestrov večer. Žena na kmetih bo dobila smisel za organizacijo šole, ko bo imela od nje koristi. Da zajamemo v svoje vrste vse naše žene, bomo v bodoče priredile razna predavanja oziroma tečaje. Eno takih predavanj bi bilo zdravstveno, na primer o negi dojenčka ali o prvi pomoči v nezgodi in drugo. Taka predavanja bi vodil zdravnik. Glede tega smo se že menile z različnimi našimi zdravniki, ki so pripravljani posvetiti se temu delu. Dolžnost žena v vsakem kraju pa je, da na ta predavanja skličejo res vse žene. Ko bodo uvidele, da imajo koristi od tega, bodo tudi z veseljem prihajale na vse sestanke in prireditve in se začele udeleževati.

Posrečilo se nam je tudi dobiti strokovno moč za vodstvo kuharskih oziroma gospodinjstev tečajev. S temi

bomo pričele takoj po božiču, ko se uredijo vse tehnične priprave. Tudi pri teh je potrebno sodelovanje vseh žena, da bo tečaj uspešen in dobro obiskan. S temi tečaji nameravamo obiskati vse okraje Slovenske Koroške, tako da se bo povsod lepo število naših deklet lahko izurilo za gospodinjstvo. S tem pa bo dana tudi možnost za utrditev AFŽ.

Nakazala sem nekaj nalog, ki jih bomo skupno izvedle in h katerim si bo sleherna izmed nas še marsikatero stvar dodala in izpopolnila. Razen tega imamo še veliko podrobnega dela, pri katerem nam je z jamčen popoln uspeh. V zimskih večerih imamo lahko tako krasne družinske sestanke. Če se dobijo na tak večer žene iz vasi pri ročnem delu s kolovratom ali s čim drugim, se lahko začne gojiti tovarštvo, dobiva se čut skupnosti in povezanosti. Pomenijo se o vseh stvareh, ki so jim na srcu, povedo si novice, govorijo o dogajanjih v svetu, pojo pesmi, čitajo Vestnik. Zdi se mi, da ni kraja, kjer bi se tak večer ne dal sklicati.

Vplivajmo tudi na naše žene, da bi širile naše liste. Pazimo, da bo naš tisk prišel v vsako hišo, v roke vsakemu Slovencu in Slovenki. Polagajmo važnost na naš časopis, saj stane

mного truda. Organizirajmo dopisništvo! V »Slovenskem vestniku« je ena stran določena za ženo. Toda ni koga, da bi pisal. Me same moramo to storiti in redno pošiljati dopise. Mnogo je slovenska žena doprinesla k naši skupni borbi. Dajmo, napišimo, da bo ves svet vedel, koliko je sile v koroški ženi in koliko smo storile in kaj vse še delamo za našo dokončno osvoboditev!

Pomagajmo Prosvetni zvezi, Kmečki zvezi in mladini, vsem našim OF odborom. Mnogo je dela, še mnogo bi našela nalog, ki bi jih lahko opravile. Mislim pa, da smo storile mnogo, če izpolnimo ta.

Na prihodnji konferenci bo poročilo o našem delu obširno. Imele bomo zavest, da smo izpolnile našo dolžnost in žele tudi uspeh. Takrat bomo lahko tudi me rekile, da se nismo zaprle v svoj ozki krog zadovoljstva s samimi seboj, temveč da smo nenehoma pomagale silam napredka in nam samim. Potem bo lahko pisala tudi naša koroška zgodovina, da svobode ni prinesla samo borba naših mož, temveč v veliki meri tudi borba in delo naše žene.

Koroške žene, borba gre naprej: borba za pravice našega naroda, borba za trajni mir v svetu! Z našim delom bomo največ pripomogle k dokončni rešitvi koroškega vprašanja in preko tega k trajnemu in pravičnemu miru, ki bo šele prinesel svobodo in popolno demokracijo v svetu. Za ta mir smo pripravljene tudi me storiti vse.

Mohorjeva

Medzavezniška komisija je dala potna dovoljenja avstrijske oblasti udeležbo preprečile

Medzavezniška komisija je na svoji seji dne 10. t. m. dala dovoljenje za odpotovanje slovenske delegacije na vseslovenski kongres v Beogradu. Ker je bil kongres medtem končan, je OF za Slovensko Koroško odklonila, da dvigne potne liste za delegacijo. Kakor znano, je v parlamentu notranji minister Helmer na vprašanje poslanca, kako je s potovanjem slovenske delegacije v Beograd, izjavil, da avstrijskih oblasti ne zadene nobena krivda in da niso nikakor zabranili potovanja. K tej izjavi piše »Oesterreichische Zeitung«:

Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško je že 26. oktobra 1946 zaprosila pri deželnem varnostnem ravnatelju za Koroško v Celovcu za potno dovoljenje v Beograd, in sicer za 12 ljudi. Ko je napisal deželni varnostni ravnatelj polkovnik Stossier svoje priporočilo, je zastopnik OF dne 6.

11. 1946 osebno oddal prošnjo v pisarni pristojnega referenta dr. Seidlerja pri notranjem ministrstvu na Dunaju in izrečno opozoril na nujnost. Po večkratnih osebnih in telefonskih intervencijah za nujno rešitev je dr. Seidler dne 27. nov. izjavil predvidenemu delegatu za kongres, ki se je zgledil v njegovi pisarni, da je bila prošnja zaradi formalnih pomanjkljivosti poslana nazaj deželnemu varnostnemu ravnatelju za Koroško, da jo izpopolni.

Ne glede na to, da bi moral deželni varnostni ravnatelj poznati formalne predpise, kar pri polkovniku Stossierju, ki je prošnjo najprej brez vsakega ugovora prevzel in priporočil, očitveno ne odgovarja, se je zanimal polkovnik Stossier 28. novembra pri Pokrajinskem odboru OF v Celovcu telefonično le za podatke in naslove, ki so bile itak v prošnji navedene.

Dne 3. decembra dr. Seidlerja ni

najti, ravno tako ne naslednji dan. Polodne istega dne je izjavil dr. Seidler pri telefonskem razgovoru z zastopnikom OF na vprašanje, če je rešitev potnih dovoljenj za delegacijo koroških Slovencev že napredovala, »da misli, da je zadeva že na uradu za potne liste«.

Na uradu za potne liste pa ni vedel niti pristojni referent za Koroško ničesar o aktu, niti ni bilo akta zaznamovanega v protokolu niti kje drugje.

Šele 6. decembra ob 9. uri je dospel akt v urad za potne liste in bil od tam odposlan pristojni medzavezniški komisiji.

Akt so torej avstrijske oblasti namenoma tako dolgo zavračale, da pravočasna rešitev po medzavezniški komisiji ni bila več mogoča.

Dunajska »Volksstimme« piše o tej zadevi:

»Pod temi okolnostmi je koroške Slovence pač težko prepričati, da tukaj ni bilo sabotaže ali zle volje. Jasnno je, da taki dogodki nezaupanje proti Avstriji pri našem južnem sosedu in sploh v svetu le še povečajo.

Pričakovati je bilo od notranjega ministra, da bo pri tej priložnosti enkrat nastopil proti birokratizmu, malomarnosti in sabotaži v svojem ministrstvu. Nasprotno pa popolnoma krije neodgovorni postopek svojih uradnikov.«

GOVORNIK OeVP STRAŠI

Na zborovanju OeVP v Blatu pri Pliberku je govoril med drugimi tudi okrajni organizacijski vodja OeVP Blacha. Najbolj zanimiva so bila pač njegova izvajanja o razgovoru britanskega, jugoslovanskega in sovjetskega častnika, pri katerem je bil on prisoten. V tem razgovoru je slišal, da bodo v primeru priključitve Slovenske Koroške k Jugoslaviji trinajst kilometrov globoko izselili vse koroške Slovence, ker bo to prostor samo za vojaštvo in utrdbe in ne bo prostora za civilno prebivalstvo. Nadalnjih 13 km bodo naselili s samimi zanesljivimi Srbi. Prišel je do zaključka, da more edino OeVP jamčiti, da ostanejo koroški Slovenci na svoji zemlji.

V isti sapi je govoril o potrebi dobrih sosedskih odnosih z Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

Oton Župančič:

Božič 1942

Božičujemo kot nikdar nikjer in za sveti večer premišljujemo: Svet — Človek — Bog — Zver.

Koroška

V BORBI

O borbi koroških žena za narodne pravice

Spominjam se še, kako so v mojih otroških letih naši očetje bili boj za utrakvistične šole, narodni odpadniki pa so pošiljali svoje otroke v — mestne šole. Namen teh šol pa je bil, da ubijejo v otroku vsak čut z materinščino in mu vcepijo nemščino, ki naj požene korenine v meso in kri, ter se prelije v sovraštvo do vsega, kar je slovenskega. Med svetovno vojno v letih 1914—1918 so nas v šoli nahajali otroci nemško mislečih staršev zmerjali za Srbe in Ruse, kar naj bi pomenilo najhujšo psovko. Ob srečavanjih so nas otroci iz mestne šole pretepali so nas otroci za nami: Weiss blau, rot — windischer Falot! V šoli so nas zapostavljali nemški učitelji, medtem ko so otroci narodnih odpadnikov uživali vso ljubezen teh vzgojiteljev.

Takrat se je v nas rodila mržnja do vseh onih, ki so nas sramotili in žalili. Istočasno pa se je v mladih srcih zbudila zavest, da smo pripadniki slovenskega naroda, vzplamtela je iskra ljubezni do slovenščine, ki je vzrasla iz domače hiše, slovenske učne šole in iz

cerkve. Vsako srečanje z napadalcem je vzbudilo posebno v srcu mlade deklice vedno več narodne zavesti, mladega ponosa in narodne borbenosti. Napovedale smo začetni narodni boj nasprotnikom. Borile smo se ob strani starejših vrstnic z besedo in dejanjem, v petju, igranju, izobraževalnih društvih, sestankih in doma ter tako pridobivale vedno več družic za narodni boj. Propast Nemčije in Avstrije je pomenila našo zmago in naš prvi javni politični nastop je bil v pobjanju podpisov za Jugoslavijo o priključitvi majniške deklaracije.

Doba jugoslovanske zasedbe v letih 1918—1920 je bila za nas doba narodnega razmaha. Prinesla pa je tudi že najmlajšim Slovenkam dovolj bojev in trpljenja. V deželo je vdrl sovražnik, roparski »Volkswehr«. Ker so se morali narodni možje in fantje umakniti iz dežele, so bile matere, žene in dekleta prepuščene zatiralcem na milost in nemilost.

»Volkswehrovc« so vdiral v naše domove, ki so bili črno zaznamovani,

ter so pijani zmage in naropanege vina obstreljevali hiše in zahtevali moza s pripombo: »Wier werden ihn zerstückeln, den Schwarzen!« Naskočili so seno, slamo in steljo z gnojnimi vilami in bajonetmi, da bi našli skrite moze; ženam z družinami pa so grozili z internacijo in usmrtnijo, hiše so izropali in podtaknili ročne granate; izropali so tabernaklje in skrunili Najsvetejše.

Takrat je slovenska žena stražila domači in cerkveni prag ter z živim upanjem gledala na jug, od koder je prihajalo odrešenje. Saj smo imeli junaške kurirke že takrat, ki so prenašale sporočila našim beguncem čez goro Kramarce in nazaj.

Več slovenskih žena in deklet je takrat padlo pod »volkswehrovskimi« krogami, na primer v gospodinjstvi šoli šolskih sester v St. Rupertu pri Velikovcu. Mnogo naših odličnih žena je bilo vkleknjenih v verigo internirancev. V neki vasi na severni strani Drave sta mati in hči skrivali ranjenca jugoslovanske vojske in mu stregli. Ko ga je »volkswehrovska« patrola iztaknila, so ženo in hčer pretepli in šestnajstletno dekle je od udarcev oslepela. Drugod zopet so dekleta na prav zviti način skrivale svoje in tako tvegale svoje življenje, ko so reševale druge. In ko je končno po kratki borbi v korakala zmagovita jugoslovanska vojska, smo že imele pripravljene tro-

bojnice in vence za pozdrav zmagovalcem.

Toda borbe s tem še ni bilo konec. Začel se je hud propagandni boj — priprave za plebiscit. Tega boja se je koroška Slovenka udeleževala z vso vnamo. Avstrijski agitatorji so se v rojih vsuli po Slovenski Koroški, hoteli so k ženam in dekletom, da bi kupili njihove duše za Judežve groše in poljube. Slikali so bedo in grozo v Jugoslaviji, kjer bi naši možje in fantje padali v nenehni vojni, Avstrijo pa so slikali kot paradiž na svetu. Zavedna dekleta smo dobivala nizkotna sramotilna in grozilna pisma, na primer: »Wir wünschen Dir aus Herzen gerne, dass man auf Dir das Trommeln lerne!« »Horuk čez Karavankel« itd. Izza oglov, plotov in skritih zased je prežala na nas skrita pest plačanega izdajalca in agitatorja.

Vse to je seveda begalo strahopetne, suženjske petolizce. Zato je bilo nujno, da smo pritegnili žensktvo k delu za glasovanje. Sodelovale smo povsod, pri shodih in govorih, zaupnih sestankih in igranju, pri raznašanju letakov, pa tudi pri podrobnem delu od žene do žene, od moža do fantov v domači in sosednji vasi. Koroška žena je v plebiscitni dobi veliko tvegala: zdravje in tudi življenje, ljubezen in premoženje, prost čas in po več ur dolge poti. Vse to, da bi si priborile svobodo.

(Dalje)

Nikolaj Državin, član Akademije znanosti ZSSR:

Slovanski narodi in Sovjetska zveza

Nemški fašizem je gojil posebno močno mržnjo proti slovanskim narodom. To se da pojasniti s tem, da so bili nad 1000 let svobodoljubni Slovani nepremagljivi jez za nemške zavojevalce na poti njihovih plenitvenih stremeljenj po osvajanju tujih ozemelj. Slovanski narodi so od zgodnjega srednjega veka (od 8. do 12. stol.) pa vse do zadnjega časa nudili nemškimi zavojevalcem trden in odločen odpor.

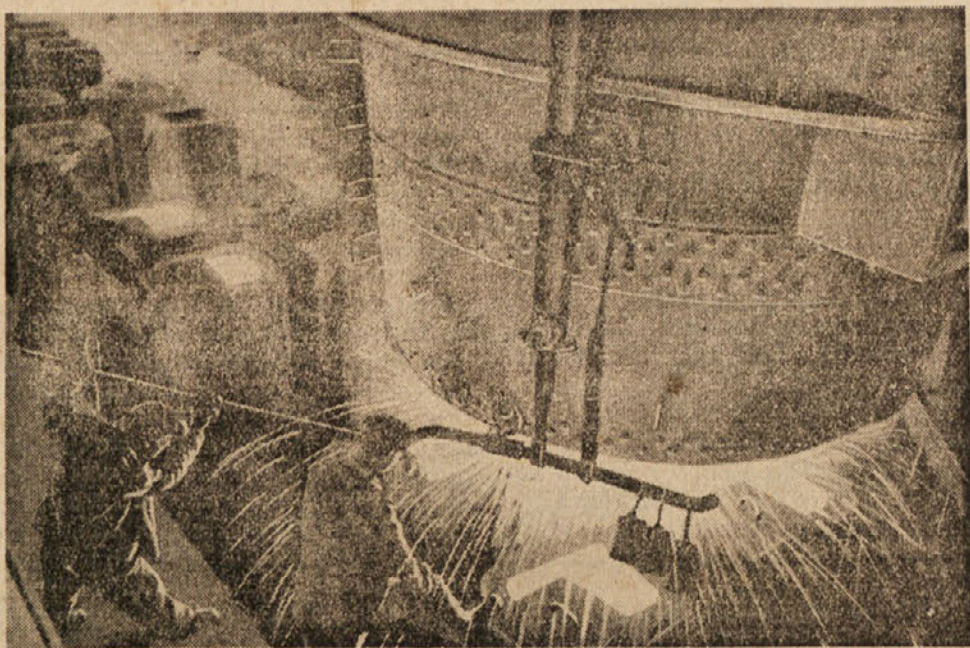
Največji izmed slovanskih narodov, ki je mnoga stoletja stalno nudil odločen odpor osvajalskim težnjam nemških barbarov v srednjem veku in nemških imperialistov v novem času je bil in je ruski narod, najstarejši brat, zaščitnik in prijatelj slovanskih narodov. Tu vidimo, zakaj je bila mnogo stoletij ravno na ruski narod obrnjena tolikšna mržnja srednjeveških nemških barbarov in njihovih naslednikov — sodobnih nemških fašistov. Zakrinkani z lažnimi frazami so se hitlerjevci pripravljali, da pokorijo slovanske narode in spremenijo njihove države v nove kolonialne posesti nemškega rajha. Ta plenitveni načrt je predvideval tudi množično iztrebljenje prebivalstva zasedenih slovanskih držav — Češkoslovaške, Jugoslavije, Poljske in pokrajin ZSSR, katere so bili Nemci začasno zasedli. Ta načrt je doživel katastrofalni polom. Močna Sovjetska armada je zmrvila in uničila vojni stroj hitlerjevske Nemčije. Sledila je osvoboditev izpod hitlerjevskega suženjstva milijonov zapadnih in južnih Slovanov, ki so bili prišli pod oblast nemških barbarov. V tej svetovni zgodovinski borbi, ki nima primere, so že vsi slovanski narodi ponovno pridobili ne le svojo nacionalno odvisnost, temveč tudi obnovljeno zavest o svojih političnih nalogah in državnih idealih. Junaška partizanska borba narodov Jugoslavije, Poljske, Češkoslovaške in Bolgarije proti fašističnim osvajačem, milijoni žrtev, katere so slovanski narodi položili na oltar splošne zmage nad fašizmom, bes fašistične reakcije v deželah, katere so bili Nemci zasedli — vse to je nudilo slovanskim narodom nauk globoke politične modrosti. V letih vojne, v junaški borbi in trpljenju zaslužjenih slovanskih narodov so se ustvarjali ideali nove demokratične državnosti in določala nova pota neodvisnega narodnega življenja mladih slovanskih republik.

Na teh potih so zapadni in južni

Slovani gledali na Sovjetsko zvezo, kjer vlada bratstvo narodov in v katere sestavo so tri slovanske države, Rusija, Ukrajina in Bela Rusija ter trinajst neslovanskih Sovjetskih republik. Zmaga sovjetskega ljudstva nad nemškim fašizmom je bila zmaga večstoletnih idealov vsega naprednega in svobodoljubnega človeštva nad predstavnikoma teme, reakcije in zaslužjevanja — nad fašizmom.

Herojsko poslanstvo, ki ga je z naj-

V svojem zgodovinskem govoru 6. novembra 1941 je šef Sovjetske vlade Jožef Stalin dejal: »Pri nas ni in ne more biti takšnih vojnih ciljev, kakor je na primer vsiljevanje svoje volje in svojega režima slovanskim in drugim zaslužjenim narodom Evrope, ki pričakujejo pomoči od nas. Naš cilj je v tem, da pomagamo vsem narodom v njihovi osvobodilni borbi proti hitlerjevskemu nasilstvu, nato pa jim pustimo popolno svobodo, da se organi-

Martinova peč v obratu

večjimi žrtvami uresničilo sovjetsko ljudstvo, — poslanstvo osvoboditve malih držav od nevarnosti, da jih uniči zverinski nemški fašizem, je izzvalo ogromen polet zavesti pri slovanskih narodih. Osvobojeni demokratični slovanski narodi Evrope so v povojni dobi izgradnje svoje zgodovinske usode posebno ocenili ves značaj solidarnosti demokratičnih držav kot jamstvo narodne neodvisnosti in naprednega razvoja svoje državnosti. Ta nova zavest, prekaljena v ognju vojne, nima nič skupnega s tistim starihim službenim vseslovanstvom, ki je bilo idejno orožje reakcije. Vojna in povojna zavest v enotnosti svobodoljubnih narodov zgodovinsko izhaja iz tradicij večstoletne narodnoosvobodilne in revolucionarno demokratske borbe slovanskih narodov, ki je črpala svoje sile med drugim tudi iz zgodovine revolucionarno osvobodilnega gibanja ruskega naroda.

zirajo v svoji državi, kakor to sami želijo.

Ta zgodovinska izjava priča o stalnem stremeljenju ZSSR, da izvojuje zmago v imenu miru, v globokem razumevanju sovjetskega ljudstva do teženj in nad malih svobodoljubnih narodov. Sovjetsko ljudstvo je stalo na čelu osvobodilne borbe v imenu zmage pravičnosti, s katero so se popolnoma skladale naloge in cilji narodno osvobodilnega gibanja slovanskih narodov. Borba proti fašističnemu zaslužjevanju je dejansko izzvala v osvobojenih državah tudi okrepitev novih demokratičnih režimov, ki odgovarjajo davnim političnim težnjam narodov.

Od trenutka svoje osvoboditve izpod hitlerjevskega jarma so slovanski narodi občutili poseben polet stvariteljske konstruktivne energije. To je našlo svojega izraza v državnem življenju, ki se razvija na demokratičnih

načelih. Zahvaljujoč zmagi ZSSR nad fašistično Nemčijo se mali narodi niso le osvobodili svojih stoletnih neprijateljev, sovražnikov, rešili so se tudi celotnega sistema tujega vmešavanja v njihove zadeve, sistema, ki je ščeval narod na narod, ki je politično vznemirjal ter umetno podžigal ustvarjena nasprotja, katero so že od davnih časov sejali po Vzhodni Evropi nemški in avstro-ogrski imperialisti z blagohotnim sodelovanjem imperialističnih krogov drugih držav. Primer sovjetskega ljudstva, ki je tako srečno rešilo na svojem ozemlju narodno vprašnje in odločno odstranilo vse pojave narodnostne mržnje, rasnega razlikovanja in narodnostnega zatiranja, je bil najprepričljivejši dokaz, ki je pomagal okrepiti resnično demokratično v mladih slovanskih republikah Vzhodne Evrope, demokracijo, ki je ustvarila široke poglede za nadaljnjo sloglo in tesno sodelovanje med vsemi narodi. Odslej ne more nič več groziti tej enotnosti razen brezuspešnih in zlonamernih poskusov nekih predstavnikov reakcionarnih krogov v Evropi in Ameriki, da od časa do časa obnovijo bajke o »komunističnem vseslovanstvu«.

Prepričani o svoji moči in o svoji pravici slovanski narodi s prezirom odbijajo vsa reakcionarna sumničenja na njihov naslov, v zavesti, da je sovjetsko ljudstvo, ki je dalo toliko žrtev za stvar zmage nad najhujšim napadalcem — fašizmom, iskren prijatelj demokracije. Naslanjajoči se na moralno pomoč ZSSR — svojega najstarejšega brata in osvoboditelja, v katerem gledajo svojega stvarnega in zgodovinskega zastopnika, nadaljujejo slovanski narodi Evrope in bodo nadaljevali pot demokratskega razvoja ter uresničenja svojih visokih narodnih idealov.

Zelo dobro je izrazil nade mladih demokratičnih republik in njihovo borbeno samostojnost šef sovjetske delegacije na mednarodni mirovni konferenci v Parizu Vjačeslav Molotov. Rekel je: »Neki krogi tako imenovanih »starih demokracij« si prizadevajo, da bi osamili mlade slovanske demokracije zaradi tega, ker te odločno branijo svojo narodno neodvisnost in svoja nova pota narodnega razvoja ter ne žele pokorno slediti tujim navodilom. Posebno dobro je to znano Sovjetski zvezi, ki ima za seboj že dovolj dolgo pot svojega samostojnega svobodnega razvoja, pri čemer se je na svojih lastnih izkustvih prepričala o resničnosti modrih besed Lenina, genija Velike ruske socialistične revolucije, da je narod, ki je vzel v svoje lastne roke usodo svoje države, nepremagljiv.

4500 km po Sovjetski zvezi

MINSK — PORUŠENO MESTO

Kako nenavadno mesto je to! Dolga predmestja z lesenimi hišami — in potem nič več. Majhna naselbina okoli sijajne moderne palače — in spet nič. Obširna pusta področja, spet palača, toda manjša od prejšnje, velikansko gledališče v gradnji sredi praznega prostora, potem spet predmestja, cerkev, lesene hiše. Sli smo skozi Minsk, glavno mesto Bele Rusije.

85 do 90 odstotkov hiš je bilo porušeni in če stoji še vladna palača, dom Rdeče armade in del gledališča, je to samo zato, ker se je partizanom posrečilo, da so mine še pravočasno napravili neškodljive. In če je toliko lesenih hiš, je to zategadelj, ker jih je mogoče hitreje sezidati in ker zanje tudi ni potrebno toliko gradiva. Minsk 1940 je imel 300.000 prebivalcev. Pri povratku Rdeče armade je imel — 14.000 ljudi. Sedaj jih je že spet 200.000.

1940: Tovarna za strojno orodje, lesna industrija, kmetijska strojna industrija, slaščičarne. — 1944: Nič. — Danes: Tovarna radijskih aparatov, obrtniki, delavnice. V treh ali štirih letih: Novo mesto, nova industrija.

Belorusko kmetijstvo je izgubilo 77 odstotkov živine, 9.800 traktorjev je bilo uničenih.

Mehanično obdelovanje je dalo pred vojno 5 do 6 stotov žita na hektar. Če bo letos mogoče dobiti pri žetvi 3 ali 4 q, bodo ljudje zadovoljni.

S takšnimi številkami bi lahko nadaljevali in z njimi napolnili cele strani. Naj to blagohotno upoštevajo tisti, ki tako mnogo govorijo o pravičnosti v mednarodnih odnošajih! Naj bi ne pozabili teh števil pri sestavljanju bilance! Vsakdo se spominja Vitebska. Dolge mesece je tekla tu fronta. Z avtom sem prevozil tistih tri sto kilometrov, ki ločijo Vitebsk od Minska. 200 km se pelješ po čudoviti moskovski avtomobilski cesti. Greš čez Berezino — malo težko greš, kajti most v Borisovu je šele v gradnji. Greš skozi velikanski, neskončni beloruski gozd smrek in brez, ki samo mestoma skoraj nerade odstopijo nekoliko prostora poljem. Človek gre skozi gozd, toda vidi ga le iz daljave, kajti Nemci so v razdalji 500 m na vsako stran ceste dali posekati vsa drevesa iz strahu pred partizani.

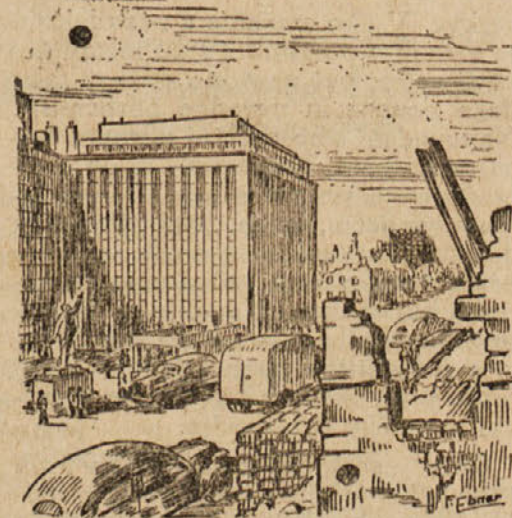
To je dežela partizanov. Oni so zasedli cela področja, zaprli so gozdove za sovražnika, napadali njegove prevoze in zajemali ujetnike. Eden od njih mi je slikal to življenje v gozdu, ki je bilo posebno pozimi tako trdo ter je zahtevalo mnogo poguma. Bil

je pri divizijski skupini, ki nje ime že samo po sebi pomeni program.

»Toda odkod ste vzeli orožje?« sem ga vprašal?

Smejal se je:

»Nemci so vendar imeli izvrstno orožje.«

Imel je mnogo odlikovanj. Vodil me je skozi Vitebsk, tisočletno, stoodstotno porušeno mesto, ki je imelo na dan osvoboditve od prejšnjih 180.000 prebivalcev še 1.060 ljudi.

»Tu je bil botaniški vrt, sedaj je stepa. Tukaj je bila bolnišnica za duševne bolezni — Nemci so pobili vse bolnike.« Sedaj stoji tu novo poslopje.

LETA 1950

Srečal sem se s predsednikom Sovjetskega vitebskega področja Ermašenkom. Ta petdesetletni mož mogočne zunanosti ima gladko obruto glavo in nosi vezeno srajco. V kratkih, premišljenih besedah je govoril o trpljenju ljudstva. Toda govoril je tudi o delu, o bodočnosti.

Leta 1950, ko bo končana četrta petletka, to je tistega leta, ki o njem sovjetski ljudje vedno iznova govorijo — to je leta 1950, bomo dosegli predvojno stanje. Morali smo začeti prav od začetka, toda tudi pomoč ni izostala. Prej smo naše kmetijske proizvode pošiljali v druga področja Sovjetske zveze, sedaj pa jih dobivamo vrnjene. Mi lahko pomagamo prebivalstvu pri njegovih stanovanjskih zadevah, prav tako pa pomagamo pri oskrbi z živili in obleko.

Torej. Prepotoval sem 4.500 km križem krašem po Sovjetski zvezi, po področjih, ki jih je strahoviti vihar do temelja opustošil. Obiskal sem tudi velika mesta in vasi, govoril z ducati ljudi, začeni s člani vlade do kravje pastirice in nisem slišal niti ene besedice obupavanja. Našel sem pa strastno željo po miru, neupogljivo voljo do obnove in trdno gotovost, da si bodo ljudje, ki so doprinesli nezaslišane žrtve, z mirnim delom ustvarili boljše pogoje za življenje.

(Konec)

Naše zadružništvo še vedno v tujih rokah

Poročilo Zadružne zveze na konferenci aktivistov za Slovensko Koroško

O razvoju in položaju slovenskega zadružništva na Koroškem žal ne morem poročati ničesar razveseljivega. Naše zadruge in Zadružna zveza sta danes še vedno v istem položaju kakor lansko leto ob zlomu nacizma. Celotno naše zadružništvo se še vedno nahaja v nemških rokah, razen treh oziroma štirih hranilnic in posojilnic, ki so prešle v naše roke, a imajo še nemški naslov ter so članice nemškega Verbanda. Obljube deželne vlade ter njen sklep o upostavitvi slovenskega zadružništva z dne 6. 3. 1946 so ostali le na papirju.

Vsi dosedanji ukrepi vlade jasno kažejo, da vlada ni imela in tudi nima resnih namenov, da popravi krivice, ki so jih prizadejali slovenskemu zadružništvu. Vlada je sicer dala registracijskemu sodišču nalog, da črta gestapovskega komisarja Geissnerja, toda namesto njega je imenovala kar dva druga komisarja: nekega Ostermanna in msgr. Podgorca. Tako je vlada zopet izločila odbor »Zveze« in onemogočila, da bi mogel samostojno in neovirano delovati pri požitvi našega zadružništva. Odboru so na ta način odvzeli vsako možnost, da bi prišel s svojim delom.

Edino pravilna rešitev vprašanja našega zadružništva bi bila, da nastavimo pri »Zvezi« dobrega zadružnega strokovnjaka, ki bi prevzel težko in zamotano delo: razdružitev nemških in slovenskih zadrug, ki bi dajal odborom naših zadrug potrebna navodila za uspešen razvoj ter splošne nasvete. Obratno pa s sistemom komisarjev ne moremo pospešiti razvoja zadružništva, kajti komisarji nimajo niti določenega delokroga niti svojih nalog, niti nimajo stikov z našim, pravočasno izvoljenim odborom Zveze.

VLADA NIMA RESNEGA NAME- NA, DA BI OBNOVILA SLOVEN- SKE ZADRUGE

Načelstvo »Zveze« je s svojim sklepom pisмено zahtevalo od deželne vlade, da odstrani komisarja Geissnerja ter namesto njega prizna Zvezin odbor kot edino pravomočni forum »Zveze«. Prav tako je zahtevalo, da deželna vlada nudi starim odborom posameznih zadrug možnost, da ponovno upostavijo svoje zadruge. Toda na ponoven opomin ter na posebno vlogo na medzavezniški svet še nismo prejeli odgovora. To daje slutiti, da se deželna vlada namenoma poslužuje teh komisarjev. Tako je sloven-

ske zadružništvo speljala v slepo ulico, iz katere ne more ne naprej ne nazaj. Obžalovati moramo, da je dal svoj pristanek za imenovanje kot komisar tudi msgr. Podgorca, ki je bil prej tako zaslužen zadružni delavec in bорец za samostojnost slovenskega zadružništva na Koroškem. Da ta dva komisarja nimata nikake izvršilne moči, kaže dejstvo, da ne moreta urediti niti celovške hranilnice niti posojilnice tako, kakor je potrebno, kajti povrnjenih ne moreta dobiti niti starih premičnin niti nepremičnega inventarja. Vsa ta dejstva jasno kažejo, da odločujoči krogi nimajo nikakega interesa, da bi se ponovno oživilo slovenske zadruge na Koroškem.

Njih namen je jasen, stvar hočejo tako dolgo zavlačevati, da se bodo Slovenci naveličali čakati na ustanovitev lastnih zadrug ter bodo polagoma pričeli stopati v odbore nemških zadrug, kamor jih že tako ves čas vabijo. Tako bi izgubila želja in potreba po oživitvi slovenskih zadrug; tako bi na lep način odstranili najvažnejšo organizacijo koroških Slovencev. Kar niso mogli doseči skozi desetletja z najrazličnejšimi sredstvi, hočejo doseči danes in to celo s pomočjo nekaterih Slovencev, ki so nasledili tem spletkam.

Na eni zadnjih sej smo temeljito pretresli naš stari položaj, sprejeli sklep o protestu na deželno vlado ter na medzavezniški svet zaradi imenovanja komisarjev. Sprejeli smo sklep, da moramo nastaviti potrebne strokovne moči ter da morajo naše posamezne zadruge pričeti z delom. Vedno bolj pereče postaja vprašanje našega zadružništva, vedno bolj zahteva takojšnje rešitve. Prizadevati si moramo, da bodo naši stari zadrugarji vpeljali v zadružniško delo čim hitreje mlade oči. To lahko dosežemo le s praktičnim delom v posameznih zadrugah ter s strokovnimi tečaji, čeprav je to danes otežkočeno. Z upostavitvijo slovenskih zadrug moramo dalje tudi preprečiti, da bi naše ljudstvo nalagalo svoj denar v nemške zadruge in banke.

ZADRUGE — POMOČ IN POD- PORA NAŠEMU KMETU

Dragi tovariši aktivisti! Vedno se moramo zavedati, da je zadružništvo za nas najdragocenejša stvar, posebno še danes, ko vse ljudske demokracije države gradijo narodno gospodarstvo na zadružnih načelih. Veli-

ke naloge imamo posebno mi, koroški Slovenci, v tem oziru še pred nami. Nimamo niti blagovnega zadružništva. Nimamo živinorejskih niti pašniških, nimamo strojnih niti električnih in drugih produktivnih zadrug. In vendar so na primer blagovne, to je nakupne in prodajne zadruge temelj kreditnim in vsem drugim zadrugam.

Resno se bomo morali ukvarjati z ustanovitvijo blagovnih zadrug, zlasti zato, ker smo v tem oziru popolnoma navezani na nemške. Take zadruge bi morali ustanoviti po vseh sodnih okrajih. V vsakem okraju bi morali urediti blagovna skladišča, kamor bi kmetje prodajali svoje odvišne pridelke in kjer bi nakupovali gospodarske potrebščine. Uvesti moramo prav tako konzumna društva. Do sedaj je imelo take le delavstvo, v bodoče pa jih morajo uporabljati prav tako tudi kmetje. Tam bo naš kmet nakupoval manufakturo blago in kolonialne potrebščine.

Ako hočemo izboljšati kakovost plemenske živine po naših krajih, moramo ustanoviti živinorejske zadruge. Pri slabi plemenski kakovosti ne moremo pričakovati dobrega donosa. Živinorejske zadruge pa lahko mnogo dosežejo pri zboljšanju pasme plemenske živine. Za zboljšanje plemenske živine so nam v prvi vrsti potrebni dobri pašniki ali planine, česar zelo primanjkuje pri nas. Vsa lepa in dobra planinska paša se nahaja v rokah nemških veleposestnikov grofov ali knezov. Zato vključujemo v našo borbo za narodno in socialno osvoboditev tudi zahtevo, da vsa ta veleposestniška zemlja preide v uporabo našim kmetom, ki bodo lahko s svojimi pašniškimi zadrugami uredili na tej zemlji lepe planinske pašnike.

Strojne zadruge posojujejo razne kmetijske stroje, kakor na primer velike mlatilnice, stroje za košnjo sena in žita, premične žage na strojni pogon ter razne traktorje oziroma vlačilce, kot večja prevozna sredstva. Vse to naj bo v pomoč in podporo našemu kmetu v času občutnega pomanjkanja delovnih moči. To je le nekaj najpomembnejših zadrug, ki so za nas neobhodno potrebne.

PRAVA LJUDSKA OBLAST BO DALA NAŠIM ZADRUGAM MOŽ- NOST RAZVOJA

V novih ljudskih državah je zadružništvo temelj narodnega in državnega gospodarstva. Zadruge niso več

neke vrste strankarske korporacije, ki naj bi služile različnim strankam v politične namene, kakor so bile svojčas klerikalna zadružna zveza ali napredna in nato še socialistična zadružna zveza. V ljudski demokratični državi ima zadružništvo samo ta cilj, da služi koristim vsega ljudstva brez izjeme. Zato je potrebno, da ljudstvo dobro poučimo o zadružništvu, da že sedaj zbudimo zanimanje za to važno organizacijo. Zlasti moramo vzbuditi zanimanje za to vprašanje med našo mladino. Naš »Vestnik« naj vedno prinese kak poučen članek o zadružništvu. V listu naj se oglašajo predvsem tudi naši koroški zadrugarji. Vsakdo, ki ima kakršne koli izkušnje v zadružništvu, naj po svojih močeh sodeluje pri širjenju zadružne misli. Takrat, ko smo bili še vsi Slovenci skupno v eni državi, je bilo naše koroško zadružništvo, zlasti kreditne zadruge, izmed vseh slovenskih zadrug gospodarsko najmočnejše. Zato tudi sedaj slovensko zadružništvo na Koroškem ne sme zaostajati. Vse to bo seveda bolj ali manj važno šele takrat, ko bodo naše zadruge stopile v krog enotnega slovenskega zadružništva, takrat, ko jih bo prežemala velika zadružna misel in geslo: »Vsi za enega, eden za vse« in ko slovenskega zadružništva ne bodo ovirale nazadnjaške oblasti, ampak mu bo prava ljudska oblast nudila vso možnost razvoja in vsestransko pomoč.

Naše sedanje in neposredne naloge pa so:

1. poživiti moramo delovanje Zadružne zveze in njenih posameznih članic;
2. pritegniti moramo tudi mladino k praktičnemu zadružnemu delu, zlasti ko bo dana možnost za to po oživitvi naših zadrug;
3. prirejati moramo po naših okrajih vzgojne sestanke za zadružništvo;
4. izvesti moramo strokovni tečaj za zadružne tajnike;
5. izvršiti moramo priprave za ustanovitev blagovnih zadrug v posameznik okrajih.

Florijan Lapuš,
predsednik Zadružne zveze.

KOMISAR OSTERMAN OBTOŽEN PO ZAKONU ZA VOJ. ZLOČINCE

Kakor nam poročajo iz Celovca, je bil Heinrich Osterman iz St. Petra pri Celovcu obtožen po § 7. zakona za vojne zločince. Poziv z obtožnico je datiran z dnem 1. X. 1946 in ima tekočo številko 2963-46. Poziv je poslal državni tožilec v Celovcu, akt je podpisal dr. Karl Gränitz. Ostermana je skupno z msgr. Podgorcem imenovala deželna vlada za komisarja Zadružne zveze.

Vladislavov še nedavni strah se je zdaj nenadoma spreobrnil v pravo besnenje. Prišel je grditi sluge okoli sebe.

»To je samo zaradi vas, hudičevi zajedavci! Polenili ste se, ničvredneži! Kje ste bili, ko se je pripravljala kočija? In kako, da se tu lahko klati že vsak vojaček s svojo ropotuljo?«

To je že merilo na Sonnenburga, ki je pravkar stopil iz hiše. Major se je oprostil Ludoviki za neprijetnost, ki ji je bila storjena.

»Gospod major, zahtevam, da daste zapreti tega bedaka, ki je skoraj usmrtil grofico... Razen tega, konj stane nekoliko tisoč mark, ki jih ta vaš butec ne bo zaslužil vse svoje življenje. In prav vi bi morali povedati svojim vojakom, da tu ni nikakršna zakotna krčma,« je rekel Vladislav v popačeni nemščini.

Visoki, suhi major je spoštljivo pozdravil Ludoviko in se obrnil k Vladislavu.

»Kaj hočete od mene, mladenič?«

»Jaz za vas nisem mladenič, ampak grof Mogeljnicki! Prosim vas, da tega ne pozabljate, gospod von Sonnenburg!«

»Zelo lepo! Toda če mislite še nadalje govoriti tako, vas nikakor ne bom poslušal. Motociklist je vršil samo svojo dolžnost in ni dolžan, da bi odgovarjal za to, ker ste vi odvrgli vajete in prepuščili grofico njeni usodi,« mu je zabrusil Sonnenburg, odšel z vojakom v hišo ter med potjo odpiral ovoj z napisom: »Strogo zaupno, zelo nujno. Odprite osebno.«

V tej zmedi so na Rajmonda popolnoma pozabili. Ludovika je to prva opazila.

»O, Bog, zakaj ste ga zapustili brez

pomoči!« je vzkliknila. »Tako ga odnesite v hišo! Štefa, poprosi majorja, da naj pošlje po zdravniškega pomočnika.«

Major je v svoji sobi čital:

»... Pošiljam vam šifriran radiogram. V Avstro-Ogrski zelo vre. Njegovo cesarsko in kraljevsko Veličanstvo se je odpovedal prestolu. Ukazujem, da z vsemi sredstvi, vstevši tudi streljanje agitatorjev, ohranite v vojski disciplino. Izvrševali boste samo ukaze vrhovnega poveljstva. Ludendorff.«

»Ostala navodila bodo še sledila. Po prečitaniu takoj sežgite... je šepetal Sonnenburg.«

»Globoka nezavest. To je samo možganski pretres, prelomov ni. Za sedaj ni treba, da bi ga oblekli. Zdaj mu bomo vbrizgali kafe,« je govoril zdravniški pomočnik, Nemec, s trdom Rdečega križa na vojaški obleki. Rajmond je ležal na širokem divanu v kadilni sobi, pokrit s toplo odejo. Zanj sta skrbela strežnik Adam in Frančiška. Prav tako jima je pomagala tudi Štefanija.

Ko se je začel Rajmond osveščati, je stopila v sobo Ludovika.

»Vidite... Žila mu vedno bolj jasno utriplje. Dečko se dobro drži. Se-

daj mora imeti popoln mir... Kaj je to? Trobijo zbor. Moram iti. Čez eno uro se bom vrnil. Seveda, ni treba, da bi ga pustili samega,« je dejal zdravniški pomočnik in vstal z divana.

»Vidva lahko odideta,« se je obrnila Štefanija k Frančiški in Adamu, »bova še medve z grofico nekoliko poselele tukaj. Vse je dobro, osvešča se,« je tiho odgovorila Štefanija na nemo Ludovikino vprašanje, ko sta ostali sami. »Ali se ti ne zdi, Ludovika, da je krasen?«

»Štefa, da te le ni sram?«

Rajmond je z muko odprl svoje težke veke.

Štefanija, ki je sedela ob njegovem vzglavju, se je nežno sklonila k njemu. Fant je s svojimi zamagljenimi očmi dolgo strmel v nepoznano gizdavo žensko, v njene lokave oči, v namazane rdeče ustnice, ne da bi se zavedel, kje je in kaj se z njim dogaja. Poskušal je, da bi se nekoliko privzdignil, toda Štefanija ga je zadržala:

»Ležite mirno!«

Ko je Ludovika opazila njegovo premikanje, je prišla k divanu in prišla Rajmonda za roko.

»Kako naj se vam zahvalim?« je tiho dejala Ludovika.

VELIKI SLOVENSKI PESNIK

dr. France Prešeren

NJEGOVO DELO IN ŽIVLJENJE

Miha Kastelic je bil svojevrsen človek. Ljubil je slovensko pesništvo in je dajal tudi Prešernu v dneih potrto-sti izpodbude. V zasebnem življenju menda ni vplival vedno blagodejno nanj.

Prav Kastelic je zbral leta 1829 na Kranjskem vse, o katerih je šel sloves, da ljubijo slovensko pesem in da bi jo mogli tudi tvoriti. Osnoval jim je glasilo Kranjska čbelica, ki bi naj izhajala letno enkrat in prinašala dela raznih sodelavcev. Ime pesniškega zbornika je izbral gotovo po podobnih imenih za pesniške zbornike ali časopise v drugih književnostih.

Pri oblasti je pomagal novemu pesniškemu zborniku med slovenski svet Matija Čop, osebni znanec ljubljanskega guvernerja Schmidburga in domači učitelj v njegovi hiši. Čop je spremljal vse čbelične polete s posebno skrbjo. Leta 1833 je o priliki abecedne vojske Čbelice junaško branil in bil zlasti najnadarjenjšemu čbeličarju Prešernu učitelj in vodnik v vseh pesniških vprašanjih in prijemih.

V prvih bukvicah Kranjske čbelice se je predstavil Prešeren leta 1830 Slovencem s tremi pesmimi: Povodni mož, Lenora in Slovo od mladosti. Prvi dve izvirata še iz študentovskega doživljanja in snovanja, tretja pa razodeva, kaj je polnilo njegovo srce, ko se je ob vstopu v samostojno življenje ozrl po »temni zarji« svoje mladosti. Iz prve plesno razgibane pripovedne pesmi odmeva vodilni glas njegove ljubezenske pesmi v tej ustvarjalni dobi: tožba zoper deklško prevzetnost spričo zveste ljubezni. Ta tožba ni zgolj osebna. Prešeren se je zavedal svoje vrednosti in ne-vrednosti. Toda vsako bližje srečanje z ženstvom mu je na glas govorilo, da je bila tedanja meščanska družba v rodbinskem življenju hudo bolna. Pod tančico »vzornega« družinskega življenja, v katerem so bili dekletu natanko predpisani vsi koraki v domači hiši, na ulici, v cerkvi in na plesišču, se je skrivala odurna preračunljivost — oddati otroka najvišjemu ponudniku. Zato so vzgajali hčere v nazadnjaški prevzetnosti do vsakogar, ki ni imel videza ali slovesa — dobre partije. Prešeren ni doživljal sadov tega ogabnega materializma samo na samem sebi, temveč ga je odkrival povsod, in tudi njegova najboljša prijateljca, Smole in Čop, sta bili njegovi

žrtvi. Zato se se pogrezali najboljši duhovi tedanje dobe v cigansko, bezniško življenje, zato navezovali svoja življenja s preprostimi ženskami, misleč, da bodo tako ubežali družinske-mu mamonizmu, ki pa je širil svoje lovke tudi v samotne predmestne kamrice. Prešernu ni odrekla svoje Julije samo ponosna trgovka Primčevka, h kateri je hodil na kavo škof Wolf, tudi zvezo z delavsko hčerjo Ano Jelovškovo so mu grenili in trgali Anini malomeščanski zahtevki in pred-sodki.

Zato je Prešernova tožba zoper meščansko deklško prevzetnost prav tako napad na pokvarjenost predmarčne družbe. Pesnik se je dvignil na vsem področju zasebnega in javnega življenja zoper družbo in čas. Ker nima uglednih podpornikov ali mecenov, ki so pri drugih narodih iz samoljubja ali prepričanja omogočali genialnim pesnikom in umetnikom, da se z zrcalnimi slikami svojih umetnin mogli kazati nerazsodni družbi njen pravi obraz in njeno prazno srce, mora paziti, da svoje pesniške napade

primerno zakrije. Bridka in drzna obsodba družbe v Slovesu od mladosti je vložena v pesnikovo osebno tožbo po izgubljeni mladostni lahkodušnosti prav zaradi samoobrambe.

Kako so bile v tridesetletnem Prešernu izoblikovane vse klice njegove socialne in politične miselnosti, nam lepo kažejo vrstice iz njegovega prevoda Licovovi strelci. Nemški pesnik Körner je s to pesmijo proslavljal boj nemških partizanov zoper Napoleonovo vojsko. Prešeren jo je preložil ob pustem patriotičnem vrtincu, v katerem se je vrtela dežela l. 1830 med bivanjem cesarja Franca v Ljubljani, priobčil pa štirinajst dni po izbruhu julijske revolucije v Parizu. Vrstice se glasijo:

Spreminja smrt lica, zapira oko,
junaško srce ne trepeče pred njo;
saj prostost — iz smrti izvira.

Prešeren je hotel biti pevec svobodenega in častnega naroda. Zato je zapel slovensko ljubezensko pesem, kajti razgovor dveh ljubečih se mora biti sam po sebi plemenit in lep.

Prvi obisk

Nedeljski večer spomladi leta 1943 je. Povsod vlada tajinstvena tihota, le pri dveh samotnih hišicah ob gozdu se oglašata psa in venomer lajata v gozd. Iz zadnje bajtice stopi mlado dekle in starejša žena, njena mati. Dekletu je ime Marica. Pogovarjata se o dogodkih, o katerih sta slišali zjutraj iz cerkve grede, da so namreč partizani napadli kino dvorano v Mežici in ustrelili šest nemških orožnikov.

Kakor bi vedela, zakaj psa nocoj tako lajata, reče Marica materi: »Mama, partizani so v gozdu!« Mati se samo nasmehne hčerinih besedam. Mirno gresta spet v bajto k počitku. Precej pozno je že, ko se dekle prebudi in sliši zunaj korake. Prisluhne. Da, tudi govorjenje je slišati. Kdo neki bi bil? Morda so fantje, ki hočejo pri njej povasovati? Toda kdo bo pač hodil k njej? Misli se ji podijo po glavi. Ali je morda nemška policija? Treba bo pazljivo prisluhniti. Če sedi budna v postelji in posluša. Nasmehne se.

Ne, Nemci to ne bodo. Ti vrage se med seboj ne bodo pogovarjali v naši lepi slovenščini. Nenadoma zasliši trkanje na okna in povelje:

»Odprite!«

Vse je tiho. V bajtici se nič ne gane. »Morda pa mamica še spi,« si misli Marica. Hitro skoči iz postelje in že je tudi oblečena. Zunaj nekdo glasno reče:

»Morda ne vedo, da smo Slovenci in zato ne odprejo.«

V dekletovih prsih je en sam vrisk, v njenih očeh blek veselega pričakovanja. Samo dve besedici izpregovori dekletu:

»Mama, partizani!«

Mati ne verjame, še prej vpraša, kdo je, in še vedno ne verjame. Hčerka je že nestrpna.

»Mama, odprite vendar!« zaprosi. Končno mati odpre. V vežo stopijo trije. Oboroženi so, iz oči jim seva neustrašenost. Ponudijo roke materi v pozdrav in še dekletu, ki jih veselo stiska. Pa se oglasi eden:

»Dekle, te je kaj strah pred nami?«

»Ne,« pravi odločno in začudeno vpraša: »Vas naj bi se bala?«

Skupaj stopijo v sobo, kjer jih čaka oče. V očeh staršev je še strah in negotovost, kaj bo, v Maričinih očeh pa

seva sreča. Končno se ji nudi priložnost, biti nekaj trenutkov v družbi borcev za svobodo. Kmalu pa izgine strah tudi iz oči staršev, kajti fanje so prav prijazni. Tovariš Brdavs stoji pri očetu in mu razklada ustroj strojnice. Drugi tovariš, velik, bujnih črnih las, ravno tako, kakor si je Marica zamisljala partizane v svoji deklški domišljiji, stoji pred njo in jo sprašuje marsikaj. Čudno, kakšno privlačno silo imajo ti naši junaki! Marica mu potoži vse, mu vse pove, sprašuje in se smehlja. Ko se nekaj časa pogovarja — pravijo, da so na poti v Rož in da so samo mimogrede naleteli na to skrito selo. Ker so lačni in hočejo tudi spoznati ljudi, so se zglasili. Tudi spodaj v vasi so, sedemdeset ali še več. Prihajajo iz Mežice.

Marica prosi, naj ji povedo več o tem, kar se je prejšnji večer tam zgodilo. Radi ji ustrežejo. Marica se počuti med njimi, kakor da bi bila že svobodna. Vsi so prijazni z njo, nihče je ne nazove s trdim »vi« ali »gospodična«.

»Pri nas ni gospodov, ni razlike, vsi smo si tovariši,« ji pravi črnolasi fant. Medtem prinese mati zadnji hlebec kruha, ki ga je še imela. Brdavs ga razdeli na kose in nese ven. Tretji tovariš, še mlad fant, vpraša Marico, če bi hotela z njimi.

»Kako rada bi se borila z vami v vaših vrstah, toda doma imam mamico, ki me ne more pustiti.« Kako jo je gledal tovariš! Rad bi jo vzel s seboj, a ona je še mlada in ne more pustiti doma matere same. Črnolasi tovariš začne peti. Poje žalostno, otožno, hrepeneče. Poje o žalostni usodi premnogih, poje o svobodi, o naših trpečih materah. Vsa svoja čustva izliva v pesem. Marica ga posluša, v njenem srcu je isto hrepenenje kot v srcih tovarišev. Kmalu začnejo peti vsi trije in po nizki sobici odmeva prvič glas partizanskih pesmi, ki so pozneje postale Marici najbolj priljubljene.

Vse prehitro prenehajo in se začno poslavljati. Težko, težko se poslovijo Marica od njih, vleče jo za njimi, da bi se borila z njimi. Toda ona še ne more. A od tedaj je bila njena edina želja, da bi smela nekoč tudi ona stopati v njih vrstah in reševati zasluženo koroško domovino. Tovariši položijo Marici še zadnje besede na srce:

»Ostani vedno zvesta Slovenka!«

In potem grede. Še lajajo nekaj časa psi, potem je spet vse tiho. Samo zvezde svetijo njim, ki hodijo skozi temne gozdove in hočejo rešiti Slovensko Koroško.

Mira

Izdajatelj, lastnik in odgovorni urednik lista: dr. Matko Scharwitsch, Wien XVI, Ottakring, Gertrudenstrasse 33. — Tiska: »Globus«, Zeitungs-, Druck- und Verlagsanstalt G. m. b. H., Wien I, Fleischmarkt 3-5.

Podružnica uprave »Slov. vestnika«, Klagenfurt, Völkermarkterstrasse 21a.

Zunaj je spet zadržal motocikel, s katerim se je odpeljal major. Šele sedaj se je Rajmond spomnil vsega. Postal mu je hladno in neprijetno.

»Kje je moja obleka? Hočem oditi,« je zašepetal.

»Tako vam bodo prinesli obleko in pomagali, da se boste lahko oblekli. Toda ni treba, da bi že odhajali, dokler se vam ne bodo povrnila moči,« je rekla Stefanija in stopila za Ludoviko iz sobe.

Rajmond se je opotekal od vrtoglavice, komaj se je držal še na nogah, da ni padel, in se je oblačil. Ko je prišel Juzef v sobo, ki je prinesel suknjeno obleko, čevlje in lovsko jopico, je našel Rajmonda že oblečenega.

»To ti je poslala milostljiva gospa.« Juzef je položil na stol stvari, ki jih je bil prinesel. »Razen tega mi je zapovedala, naj ti izročim 200 mark,« je dejal in ponudil fantu sveženj bankovcev. »Prav tako je zapovedala, da te nahranimo in odvedemo v mesto.«

Soba se je počasi vrtela pred Rajmondovimi očmi. Slabotno je mahal z rokami, da bi našel ravnotežje.

»A koliko mi pripada za nacepljena drva?« je vprašal.

»Za drva — tri marke, kakor sva se pač domenila. Toda dobil si jih dve sto, kaj hočeš še več?«

Rajmond je vzel iz svežnja bankovcev tri marke, ostalo je položil na mizo in molče odšel.

Za vrati parka se je ozrl in dolgo strmел v dvorec. Potem se je počasi odpravil v mesto. Veter ga je šibal po obrazu in se zaganjal pod jopico. A vztrajno je nadaljeval svojo pot, se spotikal in pozibaval kakor pijanec.

»Gospod poročnik, ta dvojica nima propustnic v redu. Kaj ukazujete?« je sporočil z vojaškim pozdravom neki čokat konjeniški narednik.

Schmultke se je ozrl na ta dva človeka, ki sta bila prijeta. Eden izmed njiju, grbast, ves zaraščen z ostrimi ščetinami, v ponošeni vojaški obleki avstrijskega vojaka, ga je zlobno gledal in često pomežikoval, kakor da bi mu dim častnikove cigarete razjedal oči. Drugi, visok, z dolgimi brki, sivimi kakor pepel od cigare, v črni jopici, v kratkih vojaških čevljih, je stal mirno in ravnodušno opazoval potnike ki so stopali iz železniškega voza.

»Zakaj nimate potnega dovoljenja na propustnici?« je strogov pral Schmultke.

»Saj jih je tu že troje, a četrtega mi niso dali, ker ni bilo nikogar. Vsi beže domov, ni jim do potnega dovoljenja,« se je zlohotno obregnil prvi.

»Kako pa stojiš? Stoj mirno! Jaz te bom že naučil, kanalja, kako se go-

vori s častnikom! Iz katerega polka si? Zakaj nimaš naramnikov in značka? Dezertiraš, gnusoba?« je zakričal Schmultke, ko je naposled vendar našel nekoga, na katerega je lahko znesel ves svoj bes zaradi že tridnevnega službovanja brez izmene na postaji, kjer je njegov konjeniški oddelek lovil po vlakih ubežnike iz avstro-ogr-ske vojske.

»Kakšen dezertar sem jaz? Bil sem v ruskem ujetništvu in se zdaj vračam v domovino. Prosim, poglejte,« je odgovoril vojak z zamolklim glasom.

Schmultke je pregledoval listini obeh prijetih vojakov. Na pomečkane, umazanem potrdilu, ki so ga izdali vojnemu ujetniku Mečislavu Psi-godskemu, je stal žig kijevskega vojnega poveljstva, s kratko pripombo: »Pregledan. Invalid. Dovoljen odhod v domovino.« Drugo potrdilo se je glasilo na ime Sigmunda Rajevskega, monterja varšavskega vodovoda, ki se mu prav tako dovoljuje povratek na kraj prebivanja njegove rodbine.

»Kaj si delal v Rusiji po letu sedemnajstem?«

»Krompir sem kopal, gospod poročnik.«

Schmultke je začutil v vojakovem odgovoru skrit posmeh.

»Nič, nekoliko boš posedel, dokler ne bomo preiskali te zadeve... In zakaj vi nimate potnega dovoljenja?« se je obrnil Schmultke k visokemu vojaku, ki mu je nehote dejal »vi«.

»Ne znam govoriti nemški,« je ta odgovoril v poljščini.

»Poljak je in vas ne razume,« je prevedel prvi vojak. »Skupaj sva potovala. Prav tako je šel na poveljstvo po potno dovolilnico, toda tam ni bilo nikogar, ki bi ga izdal. Midva sva si rojaka, tukajšnja.«

Noženo pojasnjevanje ni pomagalo. Vse te dni je bil Schmultke tako razdražen, da je le stežka zadrževal svoje ostre izpade. Zdaj se mu je tako zahotelo, da bi udaril tega nesramneža po gobcu, kateri je še pred tednom dni trepetal pred vsakim častnikom, a danes, ko se je ta bedasta Avstro-Ogrska zavlekla v vrelo kašo, si že upa tako drzno govoriti... Kaj pa šele bo? Danes smo ulovili v vlaku sedem in petdeset vojaških ubežnikov, izmed njih enajst z orožjem. A brzojavke poročajo, da se bo kmalu pričelo množično bežanje. Če bo ta val dospel tudi semkaj... bes te plantaj!

»Odpeljite ju na poveljstvo! Jutri se bomo preverili, če resnično prebivata v tem mestu.«

Srečne božične praznike in
veselo Novo leto želi vsem
mladinkam in mladincem
POKRAJINSKI ODBOR ZM

Srečen božič ter veselo Novo leto v srečnejši in pravičnejši
bodočnosti želi slovenskemu ljudstvu ter vsemu protifaš-
ističnemu prebivalstvu

Pokrajinski odbor OF za Slovensko Koroško

Srečne božične praznike in
veselo Novo leto želi vsem
slovenskim ženam
POKRAJINSKI ODBOR AFZ

Vsem zadrugarjem in vsem koroškim
Slovincem želi zadovoljne božične
praznike in srečno Novo leto
SLOV. ZADRUŽNA ZVEZA

Slovenskemu ljudstvu in vsem kultur-
nim in prosvetnim delavcem želi
srečen božič in veselo Novo leto
SLOV. PROSVETNA ZVEZA

Blagoslovljen Božič ter veselo in
zadovoljno Novo leto želi našemu
kmečkemu prebivalstvu
KMEČKA ZVEZA

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO ŽELIJO

IVAN HADERLAP Lobnik — Žel. Kapla	DRUŽINA KUPPER Velikovec	URANKOVA DRUŽINA Encelna vas	DRUŽINA OSOVNIK Št. Job pri Brnci
GOSTILNA »MARICA« Loga vas	POTOČNIK LOVRO Pliberk	DRUŽINA ŠPORN Remšenik	DRUŽINA MESTNIK Št. Job pri Brnci
MARTINOVA DRUŽINA Trebinja	DRUŽINA JELEN Libuče	DRUŽINA BREZNIKOVA Pliberk	GALOB p. d. MARK Brnca
DRUŽINA IRGELE Trebinja	DRUŽINA PRUŠNIK FRAN Lobnik — Žel. Kapla	DRUŽINA HARTMANN Libuče	POGLIČ p. d. POZARNIK Breg pri Brnci
SPENDIER IVAN Deščice	DRUŽINA ANTON GRIL Plaznica v Podjuni	DRUŽINA SMRTNIK Korte	ANICA ŠPORN Remšenik
JANKO OGRIS Bilčovs	DRUŽINA KANCJAN Apače	ŠTEFAN MARKTL Šmihel — Ruda	DR. HEDI HAUSCHKA Sekira
GOSTILNA »BRANCE« Želuče	DRUŽINA KUSEJ Blato	KUNČIČ TOMAŽ Sp. Kneža, Grebinj	DRUŽINA WUTTE Vesele
GOSTILNA »KOŠAR« Sv. Lucija	DRUŽINA FR. KROPIVNIK Rute pri Blatu	JOŽE STRAUS Dob	DRUŽINA MOHAR ŠIMAN Škocjan
BOSTJANCIC Branča vas	DRUŽINA FR. ROBINIK Šmarjeta pri Velikovcu	FRANC KOROS pošta Labud	ZUPNIK KRISTO SRIENC Št. Lipš
GOSTILNA »KRASNIK« Medgorje	DRUŽINA SKOFIČ Čarče pri Velikovcu	IVAN BERGANT Toplice — Beljak	DRUŽINA JURIJ RUPIC Št. Lipš
KOBANOVA DRUŽINA Deščice	DRUŽINA HRASTNIK Hrenovče pri Velikovcu	LAJCAHER ANDREJ Ročica — Kotmara ves	DRUŽINA JANEZ JERNEJ Št. Vid v Podjuni
STROJ JANEZ Št. Ilj ob Dravi	DRUŽINA ČARF Velikovec	GOSTILNA »ZUMPER« Jezerce nad Vrbo	DRUŽINA RUTAR Žitara vas
KROPIVNIK VALENTIN Bilčovs	DRUŽINA GRIL Vovbre	FRANC SCHLEICHER Vrba ob jezeru	DRUŽINA URBAN Žitara vas
ANTON KURISELO Želuče	DRUŽINA CIKULNIK Št. Martin pri Vovbrah	KOBAN IVAN Log	DRUŽINA GROSS Št. Peter na Vašinjah
CRNIJEVA DRUŽINA Zg. Vesca	DRUŽINA PECNIK Bistrica pri Pliberku	KRIČEJ MAKS Hodiše	KASL PETER Djekše
DRUŽINA POMOC Bilčovs	DRUŽINA KRAUT Bistrica	GOSTILNA EICHMAJER Vetrinj	GOSTILNA MODRIČ Vurde — Kotmara vas
PROSV. DRUŠTVO BILKA Bilčovs	DRUŽINA KOSUTNIK Globasnica	DRAGAŠNIK JURIJ pod Strmcem	GOSTILNA TISLER Trešče — Gozdanje
HABJANOVA DRUŽINA Loga vas	DRUŽINA WUTTE Večna vas	TRGOVINA FALE Lipa	BARBI VOŠPERNIK Podravlje
DRUŽINA COLNAR Št. Job pri Brnci	DRUŽINA PRAJNIK Dobrla vas	KOVAČIČ FRANC Jerberg	VINKO GROEBLACHER Deščice
DRUŽINA KOFLER Št. Job pri Brnci	DRUŽINA SIENČNIK Mokrije	MIHAEL SCHLEICHER Loga vas	ZGORNJI LAMPEL Dole
RAINER MATEVZ trgovina z lesom Loga vas	DR. FRANCI ZWITTER urednik Slovenskega vestnika Dunaj	DR. PETEK FRANC zdravnik Velikovec	STANKO SRIENC trgovina Žvabek
DR. LUKA SIENČNIK živinozdravnik Velikovec	SLOV. GOSPODINJSKA ŠOLA Št. Rupert pri Velikovcu	ANTON UMEK pevovodja Škofiče	URŠULA RUTAR trgovina Žitara vas
PAVLE KERNJAK pevovodja Trebinja	DRUŽINA WUTTE hotel Obir Klopinj	DRUŽINI MIHA in ANDREJ STURM Št. Tomaž pri Celovcu	KOMPOŠ TEVŽI mlin Hodiše
FERDINAND KROPIVNIK pevovodja Brnca	LOMSEK IVAN zaloga strojev, koles in glasbil Zagorje pri Dobrli vasi	DRUŽINI MERTL in PRANGER Zmočiče	DR. JANKO MIKULA župnik Hodiše
Inž. WIESER FRANCI tovarnar Dunaj	DR. M. SCHARWITZL izdajatelj »Slov. Vestnika« Dunaj	ČERNIČ ARNOLD pension Log	KAKL MAKS uradnik Celovec

JOSKO PIČEK Otok	KAZIANKA IN DRUZINA Celovec	FRANČIŠKA GOTMAJER Bajtiše	MESARIJA INCKO Podgorje
OLIPIC JANEZ pekar Loga vas	ALPENLAENDISCHE ZUCKERWARENFABRIK Celovec	PAVLA MAK Sele, Zgornji kot	FRANC ŠENK dekan Št. Jakob
KRENOS VINKO kovač Loga vas	IVAN ROTAR sedlar Celovec, Velikovško predm.	KROPIVNIK TOMAŽ Borovlje	dr. jur. OGRIS JOSIP župnik Loče
RUTARJEVA DRUŽINA Št. Gandolf	BLATNIK veletrgovec Celovec, Šolska cesta	MARIJA ZAMLJEN Borovlje	JAKA RAJHMAN p. d. Jesenik Podravlje
ŠMON posestnik Št. Gandolf	UGOVITZ avtoprevoznništvo Celovec	TRGOVINA SATTMANN Borovlje	IVAN STARC župnik Sv. Lenart
ULBING TOMAŽ župnik Skočidol	GOSTILNA »PETERHOF« Celovec — Št. Peter	JANKO MAK Sele, Zgornji kot	URŠIČ FRANC Loče
DR. JOŠKO TISCHLER profesor Celovec	BLATNIK trgovina s čevlji Celovec, Novi trg	SLOV. PROSV. DRUŠTVO Borovlje	RADO JANEŽIČ Št. Jakob v Rožu
PRIMOŽIČ FR. — MARKO major Celovec	DRUŽINA SOKLIČ Celovec	DRUŽINA MLEČNIK Kožentavra	PROSV. DR. »SVOBODA« Št. Jakob v Rožu
PRUŠNIK KARL - GAŠPER Celovec	TVRDKA BIEBER fina mehanična delavnica Celovec, Kardinalov trg	BOROVNIK BOŠTJAN puškarna Borovlje	PROSV. DRUŠTVO »JEP« Loče
MIHA RIEGL — PETER Celovec	CIJAN FRANC trgovina Celovec, Kardinalov trg	ALOJZ KOMETAR trgovina Borovlje	JAKOB SIMČIČ strojno mizarstvo Spodnji Dob
NOVAK IVAN mehanik Celovec, Velikovški trg	ANGELA WIESER Bajtiše	ANI MALE Bajtiše	ŠIMEJ MARTINJAK Št. Jakob v Rožu
MATEVŽ SEHER trgovec Celovec, Kolodvorska ulica	JAKOB KOSAT puškarna Borovlje	TRGOVINA RENKO Borovlje	DRUŽINA SLUGA Korpiče
IVAN PEČAR krojač Celovec, Lidmanska cesta	TONE SMEREČNIK Borovlje	V. MAKIG Borovlje	GOSTILNA PUSNIK Radenče
BOŠTJANČIČ HELENA trgovina Celovec, Ljubljanska cesta	DRUŽINA OLIPIC Trnje	DRUŽINA MALE Kožentavra	DRUŽINA AICHHOLZER Dobje
ŠNABL FRANC trgovec Celovec — Št. Rupert	DRUŽINA VERTIČ Borovlje	ANTON GABRIJEL p. d. Rader — Kolar Št. Janž v Rožu	Hranilnica in posojilnica za Št. Janž in okolico r. z. z. n. z.
DRUŽINA FRANCI HADERLAP Celovec	DR. MIRT in DANICA ZWITTER Borovlje	MATEVŽ KRASNIK p. d. Blatnik Št. Janž v Rožu	LOJZE BAUMGARTNER Sv. Jakob v Rožu
BLATNIK FRANC obrtnik Celovec, Velikovška cesta	JANKO MALE Sele	FRANC GABRIJEL mizarstvo Št. Janž v Rožu	DRUŽINA URŠIČ p. d. Kometarjeva Malošče
GOSTILNA EINSIEDLER Celovec	JANKO OLIP Sele	MIHA GABRIJEL p. d. Tischler trgovina Št. Janž v Rožu	DRUŽINA FRANC LEGAT p. d. Nagelnova Podgorje
MARTINJAK ANTON trgovina Celovec, Ljubljanska cesta	DRUŽINA LAPUŠ Psinja ves	HANI MAIERHOFER župnik Sv. Miklavž na Dravi	DRUŽINA ZWITTER JANKO Zahomec
PETER SCHLEICHER trgovina žita Celovec, Velikovški trg	JANEZ WEISS krojaštvo Št. Janž v Rožu	JANEZ TRINK gostilničar Ognjepolje	BRANDSTAETTER JOŽEF Bistrica na Zilji
FRANC LEGAT ravnatelj Rusko-avstrijsko društvo	JANEŽ AICHOLZER na Dravi	MATEVŽ RESMAN gostilničar na Dravi	BRUCKER VALENTIN Moste pri Brdu
KREUTZ radijsi aparati Celovec, Kramarjeva ulica	IVAN STORNIK Sv. Jakob	JANEZ ČUDEN lesna trgovina Sv. Jakob	STANKO WUTTI Dule pri Brdu
HOTEL LASNIK Celovec — Št. Rupert	BLAŽ SINGER Sveče.	Vsem našim bralcem, sodelavcem, požrtvovalnim raznašalcem in našim prijateljem želi SREČEN BOŽIČ IN VESELO NOVO LETO »Slovenski vestnik«	
RAVNIK FRANC pekarna Celovec, Stolna cesta	PROSV. DRUŠTVO KOČNA Sveče		